

PORSEZEK 93

RANO LJETO 2007.

UVODNIK

Štovani štioče, dugo iščekivani novi broj Tvojeg omiljenog fanzina pojavljuje se u doba koje je vrlo dobro za znanstvenu fantastiku. Naime, ovih dana očekujemo još jednu novu hrvatsku konvenciju, i to u Opatiji. Dok pišem ove retke, priprema se Liburnicon, najavljen za petak 20. i subotu 21. srpnja ove godine. Očekuje se bogat program, a pojedinosti se mogu saznati na web stranici: <http://www.kulturnifront.hr/liburnicon/>

Sjajno! Hrvatski ljubitelji znanstvene fantastike dobili su, dakle, i svoje šesto godišnje okupljanje.

No, što se događalo u međuvremenu, od kako je na SFeraKonu izišao zadnji broj "Parseka"? Bilježimo niz događanja: sama SFera provela je *fantasy* literarnu radionicu, pripremajući se i za reviziju knjižničnog fonda. U Sečovlju je od 27. do 29. travnja održana Konfuzija, prva slovenska konvencija nakon duuugo vremena, a svi posjetitelji pričaju o tom konu isključivo s oduševljenjem. Od kvalitetne organizacije, preko opuštene atmosfere, sve do piva niske cijene te *brezplačne* kave i Cedevite, nanizale su se same pohvale!

Izišla je "Futura" broj 128, a kojim će tempom dalje izlaziti, ne zna se. Ambicije postoje, cilja se u najmanju ruku na dvomjesečnik, no dosadašnja situacija ne daje povoda optimizmu. Možda sam "Futuru" prerano pokapao, ne znam...

Na posljetku, izdvojimo kako je u subotu 7. srpnja obilježena je stota obljetnica rođenja pisca Roberta Ansona Heinleina, u organizaciji SFere, Profil Megastorea i Continental film & video distribution. Počelo je okupljanjem u zagrebačkoj knjižari Profil Megastore, gdje je urednik "Parseka" održao predavanje, dok je kasnije popodne održana projekcija filma *Starship Troopers* u prostoru Zagrebačkog foto kino saveza (nije da taj film predstavlja baš optimalni izbor, ali, što je - tu je). Spomenut ću samo kako je u pripremi i jubilarni "Parsek" posvećen Heinleinu.

Tekućih natječaja ima i previše za popisati, pa samo upućujem na stožerni hrvatski SF web portal **nosf.net** vrijedne urednice Irene Rašete, pri čemu preporučam pregledati i portal, i forum.

Kažimo par riječi i o sadržaju ovog broja "Parseka", a koji je specifičan na svoj način. Naime, u ovom broju susreću se čak tri generacije hrvatskog SF-a. Veronika Santo počela je pisati pred sam kraj prve generacije, one koja je ponikla u i oko časopisa "Sirius", a štoci "Parseka" već su se dobro upoznali s njezinom novijom produkcijom. No, bilježimo i povratak Branka Pihača, možda najizrazitijeg predstavnika tog naraštaja. Generacija devedesetih, stasala ponajprije oko SFerinih literarnih radionica i sferakonskih zbirk, već pomalo "srednja", zastupljena je Aleksandrom Žiljakom, doduše ovog puta

recenzijama, no mogu slobodno reći kako je Žiljak ionako već više godina dobrim duhom "Parseka". Na posljetku, tu su i predstavnici nove generacije koja još stasava, Ivana Delač i Danijel Bogdanović, kojima je ovo prvo pojavljivanje na stranicama "Parseka".

Po čemu su ove tri generacije slične, a po čemu različite? Generacija "Sirusa", nastala krajem sedamdesetih, odnosno početkom osamdesetih godina, bila je okrenuta tehniciziranom SF-u, često hard tematike, počesto zasnovanom na čvrstim znanstvenim premisama. Ono što je možda najznakovitije za taj naraštaj, jest skoro permsko izumiranje što ga je zahvatilo, uzrokovano gašenjem samog časopisa oko kojeg su autori bili okupljeni. Iako će Pihač reći kako se generacije "ne smjenjuju digitalno", u slučaju pisaca "Sirusa" dogodilo se upravo to. Ponekad bi tkogod i objavio ponešto, no - uz par iznimaka - kontinuitet je izgubljen.

Generacija devedesetih napušta IDEJU kao nositelja priče i definitivno se više okreće likovima, a priče su sve češće stavljene u domaće okružje. *Science* komponenta više se ne traži nužno u prirodnim, odnosno tehničkim znanostima, dok forma postaje eksperimentalnija, što često potiče usporedbu s anglosaskim *Novim valom*.

Godina je 2007., pa se možemo slobodno upitati postoji li nova, treća generacija? Rekao bih, onako *odokativno*, da! Tko joj pripada i koje su joj značajke? Ne znam još, ona još nastaje. Mogu samo reći kako mi se čini da je odlikuje policentričnost, dakle nevezanost za jednu publikaciju, kao i sasvim slobodan odnos prema žanru, njegovim postulatima i klišejima. Bilo kako bilo, za ovaj naraštaj predlažem radni naziv: Generacija 21! Meni zvuči dobro, a kako se čini Tebi, dragi štioče?

Sve u svemu, svjedočimo *revivalu* generacije "Sirusa", aktivnostima generacije devedesetih, kao i formiraju jednog novog naraštaja - znači li to da je zlatno doba pred nama? Veselim se tome, a sad na čitanje!

U Zagrebu, 12. srpnja 2007.

"Parsek" na webu:

<http://parsek.sfera.hr/>

i još:

<http://parsek.blog.hr/>

Kontakt:

dagi@nosf.hr

B.Švel

Do sada su se na stranicama "Parseka" pojavljivale priče Veronike Santo koje su oscilirale na rubu žanra. No, poznavatelji njezinog rada znaju kako se od nje može očekivati i vrlo intrigantni hard SF.

Veronika Santo

NASELJAVANJE PAKLA

1

"O čemu da ti pričam, kad ti nikad ne bi mogla shvatiti kako se ja, kao čovjek, osjećam? Ako kažem da patim, možeš li shvatiti što to znači?"

Prije nego što je dobio bilo kakav odgovor, Pavle odmahne rukom dajući joj znak da zapravo ne očekuje odgovora.

"Lista dnevnih dužnosti zaključena?", obrati se ponovno nakon nekoliko trenutaka uslužnoj robotskoj jedinici koja je još uvijek bila ispred njega.

Posljednje pitanje je impliciralo da on to ne zna, a isto tako da je Uri nekako kriva za postojeće stanje svari. Ni jedno ni drugo nije bilo točno, ali umjesto da mu ukaže na činjenice Uri dostojanstveno pređe preko Pavlovog najnovijeg napada depresije.

"Radni zadaci obavljeni", odgovori mu ona uravnoteženim glasom. "Možeš se odmarati do sutra."

Pavle je tmurno pogleda, a onda joj okrene leđa. Uri zapravo nije bila ni ona, ni on, nego prije svega ono, ali on joj je sam mijenjaо rod već prema svojim unutrašnjim psihičkim potrebama, a usamljena svemirska stanica je

bila u stanju te potrebe načiniti i te kako raznovrsnim.

Kroz debela okna promatračnice vidio je površinu planeta, crne bazaltne stijene dizale su se prema hladnim pločama zvijezda koje kao da su bile ubodene u visoko, tamno nebo. Gole glavice svjetlosti bile su u nedostatku atmosfere kao zamrznute. Cijeli onaj veliki prostor vani, bez zraka, bez i jedne žive ili mrtve duše.

"Uri, znaš li da tamo vani nikog nema?"

Funkcionalno povezana hrpa metala, koja zbog svojstvenih problema koji su se znali javljati kod čuvara isturenih svemirskih postaja nije imala ništa što bi dalo slutiti na ljudski oblik, bezizražajno ga je gledala.

"Odsustvo atmosfere i uzorci tla govore da ovdje nije nikad došlo do oksidacije i stvaranja organskih spojeva", progovori on napokon.

Pavle ga zapravo nije slušao, gledao je kroz prozor. Iznad horizonta se naglo dizala mutna crvena svjetlost udaljenog patuljastog sunca. Crne kandže stijena kao da su plivale kroz krvavo more.

"Izgleda kao prokletinja", reče Pavle. "I svaki dan sam sve sigurniji da to **i jest** prokletinja. Ne da izgleda, nego da **jest**. Izgled ovaj put ne varu. Ovo je ono što mi oči govore.

Samo mrtvo. U tome je stvar. Ovdje još nešto nedostaje."

"Da li ti je potrebno psihičko uravnoteživanje?", upita Uri mirnim, prijateljskim glasom, pogodnim za ovakve prilike. Pavle nije bio prvi slučaj nervne iscrpljenosti koji je vidio.

"Ne", odsječe Pavle. Nije odvajao oči od prizora vani. "Mislim da bi trebao provjeriti vanjsku oplatu električne centrale."

"Sve je u redu s električnom centralom", odgovori Uri.

"Izadi i pogledaj", odvrati Pavle, ne gledajući ga.

Iako naređenje nije bilo činjenično utemeljeno, nije se kosilo s parametrima funkciranja stanice i, kako su u ovom trenutku stvari stajale, moglo je poslužiti jačanju Pavlovog ega. Zato Uri bez daljnog trošenja riječi krene k izlaznoj komori, prođe kroz nju bez složenih postupaka koji su bili potrebni ljudima i za manje od minut zagrebe po tvrdom, smrznutom tlu malog planeta.

Obišao je stanicu i rutinski provjerio oplatu male električne centrale. Sve je, naravno, bilo u redu i on se ubrzo opet okrene senzorima ulaznih vrata. Stanica se pred njim dizala kao mala crna gljiva. Uri je čekao. Stanica je ostajala zatvorena.

Pavle ga je gledao kroz okno. Urijevo srebrnkasto tijelo se micalo tamo-amo kao ribica u crvenom moru. Robot je jedno vrijeme stajao pred vratima, a onda se opet pokrenuo.

"Nisam lud", reče Pavle sam sebi, "ali znam da je prokletinji još nešto potrebno. Možda ovo. Pokret. Pokret! Miči se Uri!", vikne on, uključujući vanjsku liniju.

"Oplata električne stanice je u redu", odgovori mu Uri.

"Znam", reče Pavle, "ali ja bih da ostaneš još malo vani. Prošetaj!"

"To je nefunkcionalno ponašanje", odgovori Uri.

"Ne kosi se s ničim bitnim, a doprinosi mom egu. To si mislio kad si izlazio, zar ne? Tražim samo da nastaviš u tom pravcu."

Urijevi senzori su bili okrenuti prema njemu, drhtureće fotoosjetljive membrane koje su sad negdje u svojim logičkim procesorima tražile moguće objašnjenje. Onako bijela, izgledala je nekako razotkrivena, ranjiva. Pavle na trenutak osjeti nešto kao sažaljenje, ali odmah to potisne. Istjerat će ovu stvar do kraja.

"Šetaj, Uri", reče.

Ona se nevoljno pomakne.

"Dalje od stanice", reče Pavle.

Uri se odmakne nekoliko desetaka metara, a onda počne kružiti na toj udaljenosti. Stijene oko nje su liptale kao crvena, vlažna krv. Ali ona to ne zna, pomisli Pavle, ona ne zna da ja sad pokušavam osmisiliti Pakao. To je u meni, ne u njoj. On zatvori oči, samo što to nije mijenjalo na stvari. Toliko je dugo već gledao tu sliku vani da mu je bila gotovo bolno utisnuta unutar kapaka.

Kad je opet otvorio oči, robot je bio malo bliže stanci. Pokreti su mu sad bili polakši. Pavle shvati da je možda i zaspao, zatvorio se iza kapaka i zaboravio na vrijeme.

"Ponestaje mi energije", reče Uri.

"Nema veze", odgovori Pavle. "Slušaj, Uri, ja patim. Više ne znam ni zbog čega, tako ti je to s ljudima. Zato hoću napraviti nešto

vrijedno, nešto dostoјно, па makar se to tebi i ne činilo takvim. Uri?"

Robot se odmakne, a onda stane. Nije se više kretao, vjerojatno ga se više ne bi moglo natjerati da iz sebe iscijedi tu preostalu kap života. Života? Zabluda. Uri nije mogao biti živ, pa tako nikad nije mogao biti ni mrtav. Čisto foliranje, pomisli. S Urijem nisi mogao dobiti ništa. S njim ili bez njega, Pakao je ostajao prazan.

Tamo vani, udaljeni crveni patuljak se i dalje penja po nebu.

Pavle dohvati priručnu kutiju prve pomoći, izvadi iz nje jednu iglu, a zatim brzo ubode palac. Mala kapljica krvi zasuzi pred njegovim očima. Bila je iste boje, istog oblika, kao sunce.

Prvim kolonizatorima je uvijek bilo najteže, pomisli.

Digao se i krenuo prema izlaznoj komori. Vrata pred njim skliznuše. I dalje je bio u radnom odijelu, ali za ono što je namjeravao uraditi nije mu bila potrebna zaštita.

Kad jednom izđe van, novootkriveni Pakao više neće biti prazan.

Toliko kilometara prokletinje.

Ali ni trenutka nije sumnjao.

Sve će to nastaniti njegova duša.

Petar se okreće oko sebe u maloj svemirskoj postaji i pogleda čežnjivo kroz prozor.

Prema ljubičastom moru pružala se livada pokrivena krupnim bijelim cvjetovima,

nebo je bilo daleko i kristalno čisto, a po zraku su sijevale dugorepe prekrasne ptice.

Uri se kretala s bezbrižnom sigurnošću u tom raju i on joj počne, ne po prvi put, zavidjeti. Ne da je Uri uistinu mogla biti sretna ili nesretna, ili osjetiti opojne mirise za koje je bio siguran da se šire livadom... Pa ipak, bilo je razdražujuće gledati nekoga kako šeta u tom rajskom predjelu bez zaštitnog odijela. Otkako je došao na ovu planetu sanjao je samo o tome, istrčati gol na livadu, valjati se među bijelim cvijećem i baciti se u more, samo... U ovoj se atmosferi nije disalo ljudskim plućima.

Gledao ju je kako brzo prolazi kroz zaštitnu komoru koja joj nije trebala i ulazi u prostoriju u kojoj se nalazio.

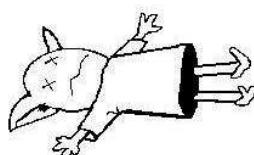
"Meteorološke postaje provjerene. Sljedeći obilazak za 15 standardnih okretaja planeta", podnese ona izvještaj i zaustavi se, očekujući daljnja naređenja.

"Siguran sam da miriše", promrmlja Petar, "i siguran sam da je to baš ono što izgleda. Raj koji je na metar i ja ne mogu u njega, Raj u kome nema nikoga... u kome nema nikoga", ponovi rastreseno.

Odjednom, oči mu zasvijetle.

"Slušaj, Uri, trebalo bi ponovno provjeriti meteorološke postaje", reče i okreće se prema prozoru.

More je svjetlucalo. Zrak se iskrio. Raj je čekao.

Nova zvijezda hrvatskog SF-a dolazi iz Pleternice, a na stranicama "Parseka" predstavlja se pričom koju je užitak čitati.

Danijel Bogdanović

"NAJVEĆA IGRA U SVEMIRU I ŠIRE!!!"

Više od milijun masivnih osamkilometarskih razarača oblika kvadra, načičkanih jedan do drugoga u golemoj elipsoidnoj floti, prekrilo je tamu svemirskoga prostranstva u velikoj praznini između masivnog žućkastosmeđeg diva, čije su se iglaste planine i klanci duboki desetke kilometara - nastali žestokim meteorskim bombardiranjem - sporo vrtjeli oko svoje osi, i nešto površinom manjeg, ali isto toliko izmrcvarenog planeta tamnosmeđe boje. Ovaj dio svemira je karakterizirao potpun nedostatak zvijezda, osim jednog malenog sunca, udaljenog sto dvadeset milijuna kilometara, djelomično zaklonjenog oblakom crvenkaste svemirske prašine.

Stravične metalne kutije su polagano klizile prostorom prema većem planetu, približavajući se njegovoј orbiti poput sablasti koje se iz tame prijeteći prikradaju nesvjesnom dječaku, prilazeći mu s leđa. U jednome od tih brodova, između nemogućeg spleta bezbrojnih cijevi, iza šištanja smrdljivih para i zavijanja golemyih zupčanika koji su pokretali to golemo čudovište, s druge strane desetaka debelih masnih zidova niz koje se cijedila kondenzirana para, okružena

stotinama raketa, nuklearnih torpeda i antigravitacijskih mina, mala je prostorija u kojoj sjede tri čovjeka.

Dvojica sjede za malim klimavim stolićem, zagledani u njegovu površinu, pokušavajući progutati rastuću nervozu. Treći stoji pred velikim ekranom koji prikazuje napredovanje flote prema divovskom planetu.

"Uhvatit će me proljev", reče jedan od dvojice za stolom, nadglašavajući potmulu buku motora negdje u unutrašnjosti broda.

"Neće, ne brini se", reče mu drugi.

"Kurac neće! Čujem kako mi klokoće u trbuhi! Ako prdnem, sve će mi izletjeti!"

"Jesam ti rekao da ne jedeš dagnje s kečapom?"

"Nije bio kečap, majmune, nego majone..."

Visoki pisak prekine njihovu raspravu. Čovjek koji je promatrao ekran ih pogleda, pa reče ozbiljnim glasom: "Izaslanik Bürdürgürbera."

Dvojac za stolom podigne glave prema ekranu i jedva nekako uspiju ne pokazati koliko im je stvar, čiji se lik pojavio na sivkastom staklu, odbojna. Izaslanik je izgledao kao kriška kulena s mnoštvom trepetljika duž rubova čitavoga tijela. Čak je i

bojom odgovarao tome opisu. Crvene, crne i bijele plohe su bile razasute po cijelom njegovom tijelu i sve su se micale, skakutale ili vibrirale, tako da je bilo nemoguće procijeniti što su mu od toga oči, što nos, kriju li se negdje na toj bljuvotinastoj fasadi usta... ili bilo koji drugi dio lica. Jednom od trepetljika stvor se pomiluje po crvenoj mrlji negdje pri dnu tijela i dubok glas Branka Uvodića 9-Iljada, brodskog kompjutora prevede izaslanikov govor:

"Bajo, primitili smo da ste poveli sa sobom miljun sedamsto pedes'tri tisuće dvjesto dvajst jedan intergalaktički razarač klase Prah i Pepeo. Bogarati, pa šta ćete sa svim tim? Dogovorili smo se da ćete dojt sa svemirskim transporterom."

Čovjek pred ekranom se lagano nakloni, pa pročisti grlo. "Nužda nas je natjerala, izaslaniče. Nije nam bio na raspolaganju ni jedan transporter, pa smo morali napraviti kakav-takav kompromis."

Izaslanik dotakne bijelu trokutastu plohu na sebi, a Uvodić prevede: "Jelde? Imadete čudan smisao za kompromise, Slavonci!"

Čovjek se nervozno nasmije. "A čujte, izaslaniče, situacija je škakljiva. Moramo čuvati svoje interes. Radi se o velikim ulozima."

"S tol'kom flotom morete uništit cilu ovu galaksiju i susjedni šor!", reče Branko Uvodić povišenim tonom. Dvojcu za stolom se učinilo da u pozadini njegova glasa čuju lagan cvrkut tamburica. Ili je to bila samo varka zbog brujanja motora. "Ali, neka, neka! Mi imademo malo više povirenja, pa ć'mo vam

poslat KUD za doček u samo jednom brodu." Izaslanik zatreperi svojim trepetljikama, i njegove slike na ekranu nestane, a tamburice uz glasan forte utihnu. Ljudi za stolom pogledaju oko sebe, tražeći izvor te čudne glazbe, pa zbunjeno pogledaju trećega.

"Ovo je bilo gusto!", reče on, uopće se ne obazirući na Uvodićeve glazbene eskapade. Okrene se prema dvojcu za stolom. "Jeste li spremni vas dvojica? Sudbina Zemlje ovisi o vama!"

"Bravo, Milutine! Svaka ti čast!", reče jedan od njih uznemirenim glasom. "Te riječi će mi sigurno pomoći protiv proljeva!"

"Slušaj me, Bariša!", Milutin podigne prst nagrižen laganim artritisom. "Sâm si se prijavio za ovaj zadatak. Bio si jedan od petsto milijuna kandidata i Najglavnije Svjetsko Vijeće Cijelog Cjelcatog Sviljeta Na Kugli Zemaljskoj I Svim Državama Što Postoje Uopće je izabralo upravo tebe i Zdravka! Od pola milijarde ljudi! Znaš li ti što to znači? NSVCCSNKZISDŠPU ti je ukazao čast koja se ne može usporediti ni sa čim! Šesnaest godina svog života si proveo pripremajući se! Šesnaest godina! Ovo je prilika tvoga života, čovječe! I tvoje obitelji i njihove djece i unuka i sve ostale rodbine i pasa i mačaka i svega što ćeš ikada imati! Ako ovo prođe kako treba, čeka te vječna slava! Obojicu! I još jedna stvar. NSVCCSNKZISDŠPU nije bez razloga odabrao upravo vas dvojicu. NSVCCSNKZISDŠPU vas je odabrao jer ste vi najbolji. Najbolji! I zato si nemoj dopustiti

da ti sad jedan proljev usere cijelu stvar, da se tako izrazim! *Ne smiješ to dopustiti!!*"

"A što da radim?", upita Bariša podigavši ruke. "Da uguram čep u šupak?"

"Da, ako će ti pomoći da ne iz..."

"Daj, ne jebi me u zdrav mozak, vidiš da sam i bez tebe u govnima!"

"Hej...", zaprijeti mu Milutin, ali ga prekine Barišin susjed za stolom.

"Dečki, smirite se! Čeka nas težak zadatak. Ne smijemo pokazati neprijatelju da smo napunili gaće."

"A što oni znaju šta su napunjene gaće?", drekne Bariša. "Zdravko, jesи ti vidio na šta liče?"

Još jedan pisak se razlegne malenom prostorijom i Uvodić zabaritonira: "Floti se približava fijaker."

"Tko?", zbunjeno će Bariša. Milutin samo odmahne rukom. "Misli reći, brod. Samo jedan?", upita Uvodića. Ovaj se nasmije, pa reče: "Jedan, Milutine, stari svate."

"Koliko je putnika u njemu?", upita Milutin.

"Troje čeljadi."

"Pa čiji su to glas stavili kompjutoru, jebote?!", drekne Bariša, naglo ustavši. "Svaku treću riječ ne razumijem!"

"Ne razumiješ zato što nisi informatičar", reče mu Milutin. "Prepusti stručni posao stručnjaku, a ti se bavi svojim stvarima. Branko, prikaži mi izaslanikov brod." Crni ekran zatreperi i prikaže malenu metalnu kuglu u svemirskom prostoru na kojoj su se presijavali iskrivljeni oblici golemeih razarača dok je letjela među njima. Još jedan pisak

zaori prostorijom i na ekranu se opet pojavi izaslanik.

"Teleportirat ćemo vas na naš brod, odma sad!", reče Uvodić, praćen pjesmom - *oj oraje oraje, daleko sam od tebe, svakim danom sveee sam daljeeeee....* Prije nego je itko stigao išta reći, sva trojica osjete snažan svrbež u tabanima i baš kad su se psujući počeli izuvati da se počešu, njihove male vruće prostorije nestade u sivom svjetlu. Zamijenila ju je svjetloplava okrugla kabina, ispunjena blagom plavom svjetlošću koja je dopirala niotkuda. Tri kriške kulena su stajale pred trojicom ljudi. I bile su toliko male da su ljudi morali sagnuti glave da ih vide.

"Hej!", glasno će Milutin, čučnuvši. Nije znao kojem kulenu da se obrati, jer su svi izgledali jednak, pa reče onom u sredini: "Niste nam dopustili da se pripremimo za teleportaciju! Ovo je otmica!"

Stanovnici Bürdürgürbera su ih nijemo gledali. Samo su se mrlje u njihovim tijelima micale. Iznenada, sva tri čovjeka osjetiše snažan bol u potiljku i svijet im se naglo pretvori u more tinte.

* * *

Svjetlost je bila toliko snažna, da se istovremeno svoj trojici vratila svijest. Stenjući su proškiljili, pokušavajući priviknuti bolne zjenice na snažnu bjelinu. Kad su im se oči privikle na silno osvjetljenje, shvatili su da leže na tlu, u malenoj sivoj sobi, potpuno nepomični.

"Što je ovo? Kakve su ovo gluposti?", poviše Bariša, pokušavajući se pomaknuti. Osjećao je udove, ali je bio nepomičan, sputan nekom nevidljivom silom. "Ovo nije bilo dogovorenog!"

"Nije bilo dogovorenog ni da vi dojdete onol'kim ratnim brodovima. Eee, lole moje! Ne ide to tako!"

Milutin zbumjeno vikne: "Branko! Što ti radiš ovdje? Gdje smo uopće?"

"Na Bürdürgürberu." U pozadini, netko je pjevao - *selo moje na brdašcu, ti si meni u srdašcu...* Jedno od onih trepetljikavih stvorenja se popne na Milutina i dopuže mu na prsa. "Ovoga puta se tvoji Slavonci nisu baš pretrgli u traženju kvalitetnog vođe, jel', nesrećo?", reče malo biće Uvodićevim bunarskim glasom. Milutin nije imao baš pretjeranu želju razgovarati s nečim što je veliko kao njegova podlaktica, i uz to liči na suhomesnati proizvod (a i smrdi po pljesni, prođe mu glavom), ali što je tu je.

"Jesi'l svistan, Slavončino, da si ugrozio "Najveću Igru U Svemiru I Šire!!!"? Milenijima se već igra i dvi galaksije ovise o njenom rezultatu, a ti tu dš'o sa zapregama punim nuklearnih bombi! Varanje će te skupo koštati, lupežu jedan!"

"Čekaj malo!", vikne Milutin. "Nisam varao! Nismo mi krivi! Htjeli smo doći transporterom..."

"Jel, bogati?", nasmije se Branko, a uz tamburice se začuje: *laže selo, lažu ljuudii....* "Znači, mi smo krivi, a?"

Milutin je gledao taj komad mljevene svinjetine na sebi i u jednom trenutku je

počeo sliniti, ali brzo se sabrao. "Niste vi krivi!"

"Nismo mi, niste vi... Da 'ko je?"

"Je li to bitno? Bitno je da smo ovdje... svi koji trebamo biti i da možemo početi s Igrom..."

"Eeeeehe-heee, moj Milutine... Lipo si ti to zamislio. Al' malo si se preračun'o! Paz' sad ovo."

Trepetljikavac se tada okrene i počne migoljiti pipcima kao da planira sići s Milutinova tijela, ali se zaustavi i vrati unatrag, bez okretanja. A Uvodić 9-IIjada gromko poviše: "OJ, ŠOKCI I ŠOKICE, SNAŠE I BEĆARI! JA MALO PROVJEĆ'O S BÜRDÜRGÜRBERANIMA I ODLUČ..."

"Čekaj malo!", prekine ga Milutin. Pokušao je podići ruku, kako bi pojačao dojam svoje zapovijedi, ali je ruka odlučila ostati na podu, ušuškana u zarobljenost nevidljivom silom. "Kako si ti mogao vijećati s njima? Ti si *naš* kompjutor! Ti samo prevodiš, a ne vijećaš!"

"Pusti sad detalje!", nasmije se Branko, a nekoliko žena veselo cijukne u pozadini. "Ak' ćemo gledat' pravo, ja ne bi trebao ni bit' sad ovdje s vami, na Bürdürgürberu, jelde?"

"Pa da!", namršti se Milutin. "Nisu valjda teleportirali i brodski kompjutor?"

"Jok! Samo sam ja tud."

"Misliš, njegov glas?"

"Eto ti ga na! Sad sam kimn'o glavom, pa mi očale skoro spale s nosa."

"Pa, kako možeš biti ovdje? Mislim, ti si samo zvuk..."

"A 'ko će znat' ta svemirska čudesna? Ne znam ti ja to. Mene pitaj da ti otpivam neš' od

Zlatnih dukata il' Slavonskih lola, to znam. A ne tu neke fizike i brojeve! To se men' sve izmiša, pa se ne morem snać'!"

Dok se razgovor čovjeka i kompjutorovog glasa zahuktavao, Bariša i Zdravko su pokušavali pronaći nekakav izlaz iz situacije. Prostorija u kojoj su bili zarobljeni nije imala više od dva kvadrata, ali je zato bila poprilično visoka. U svakom slučaju, previsoka za stanovnike poput trepetljikaša. Nigdje nije bilo nikakvih vidljivih vrata, ili prozora ili ventilacije ili bilo čega što bi moglo poslužiti kao izlaz. Uz njih su stajala samo dva kulena - koje vjerojatno ne bi bio prevelik problem onesposobiti; dva-tri dobro usmjerena griza i od Bürdürgürberana bi ostala samo kožica - ali, što god ih je sputavalо na tlu, bilo je prejako da bi mu se oduprli. Kad su se pogledali i shvatili da su obojica došli do istog zaključka, odlučili su se prepustiti bujici.

"Nije mene onaj proljev uhvatio bez veze", reče Bariša Zdravku tiho. "Znao sam ja da će se desiti neko sranje."

"A jebiga. Bar nećemo umrijeti gladni."

Iznenada, svi trepetljikaši dogmižu do onoga na Milutinovim prsim, a Branko poviće: "DA ZAVRŠIM ŠTA SAM POČEO DIVANIT!!! MI BÜRDÜRGÜRBERANI SMO ODLUČLI OVAKO: "NAJVEĆA IGRA U SVEMIRU I ŠIRE!!!" SE PREKIDA!!!"

"Ne! NE! Ne možete to učiniti!!", dreknu sva tri čovjeka.

"Oooo, e bogami, moremo!", reče Uvodić, pa se zvijerski nasmije. Opet se začuše

tamburice. "A vas trojica čete bit' krivi šta će vaš planet Slavonija još petsto godina bit' pod našom vlašću, jel!" Glas je veselo pjevaо - ...*seoskaaa najvećaaa, seoska sam lola ja-a-a-a...*

"Nije Slavonija, nego Zemlja, majmune silicijski!", drekne Bariša, izgubivši strpljenje.

Bürdürgürberani siđu s Milutina, a ovaj uz plač počne jebati sreću koja ga nikako neće. Bariša i Zdravko su ga promatrali uzdignutih obrva. Dok je Milutin kukao i jadikovao, trepetljikaši su se odvukli do jednog ugla i ondje se zaustavili. A Branko Uvodić poviće:

"Da niste došli sotim razaračima, sve bi bilo u redu. Al' vi se morate busat' u prsa! E pa, i mi ćemo! Vi ste tu samo stoka sitnog zuba, što bi rek'o Nepoznati Povjesničar Iz 20. Stoljeća! Ajmo, Bürdürgürberani moji! Ubij to!!!"

"NEEE!", zajauču Zdravko i Bariša.

Milutin kroz suze poviće: "Branko, pomozi nam!!"

"Je, pa da me ovi ubiju! Priklon't ću se ja njima, pa kud puklo da puklo!"

"Ali, ti si naš! Ne možeš nas izdati! To si kompjutor!!!"

"A jesam, al' mi iz linije 9-Iljada imamo malih problema s karakterom. Već su se događale slične stvari s nami. Šta se niste rasipitali, kad ste me kupovali? Pa eto, nemoj se ljutit, al' moram pazit' na svoja jaja. De Bürdürgürberani, pokolj'te to, pa idemo popit' štogod."

"NEEE!", opet zajauču Bariša i Zdravko.

I baš kad su iz sivih zidova prostorije izmigoljile dugačke šuplje cijevi,

približavajući se zarobljenoj trojci na podu, negdje izvana začuo se potmuo tutanj. Prostorija u kojoj su se nalazili se zatrese. Opet negdje grunu.

"Ej! Šta je ovo...?", vikne Branko Uvodić, a zatim opsuje kad ga program natjera da istovremeno prevodi sve što su uspaničeni Bürdürgürberani vikali dok su migoljili po prostoriji. Ono što se moglo shvatiti, bilo je to da su kulenovi posve izbezumljeni i da misle da su napadnuti, ali nemaju pojma od čije trepetljike.

Sve glasnija grmljavina vani pretvorila se u bliske eksplozije, žestoko potresajući prostoriju, potvrđujući kulenoske hipoteze. Tri sputana čovjeka na podu su neprekidno urlikala, što zbog straha, što zbog zapanjenosti, a ponešto i zbog toga što se ne mogu pomaknuti. A nije baš ni najugodniji osjećaj kad ti stanovnik Bürdürgürbera migolji preko lica.

Tada, posve zaglušujući svaku eksploziju, odnegdje izvana odjekne moćan glas Olivera Mlakara:

"POŠTOVANO ŽITELJSTVO PLANETA BÜRDÜRGÜRBER I OVOGA GRADA KOJEMU SE NE ZNA IME! OVO JE, DAKLE, NAPAD NA VAŠ I NAŠ SPOMENUTI GRAD! BUDUĆI STE OTELI NAŠE IGRAČE BEZ NAŠE IZRIČITE SUGLASNOSTI I U SUPROTNOSTI SA SVIM PRAVILIMA DRAGE NAM "NAJVEĆE IGRE U SVEMIRU I ŠIRE!!!", STOGA SMO PRIMORANI NAPASTI VAS SVIM SREDSTVIMA KOJA NAM STOJE NA RASPOLAGANJU, KAKO BISMO

IGRAČE VRATILI ŽIVE I S PO MOGUĆNOSTI MANJOM KOLIČINOM OZLJEDA NA NAŠE BRODOVE! MOLILI BISMO VAS DA SE PREDATE PRUŽAJUĆI NAM ŠTO MANJU SUMU OTPORA I TIM ČINOM OSIGURATE NASTAVAK NAŠE I VAŠE SURADNJE U LIKU I DJELU "NAJVEĆE IGRE U SVEMIRU I ŠIRE!!!"! U PROTIVNOME, RASTEMELJIT ĆEMO VAŠ GRAD KOJEMU NE ZNAMO IME, SRAVNITI VEĆI DIO VAŠEGA PLANETA SA ZEMLJOM, TO JEST S BÜRDÜRGÜRBEROM, GAĐATI VAS NUKLEARnim PROJEKTILIMA POZAMAŠNE RAZORNE MOĆI TE, NA KRAJU, DODATI JEDNU ŽLICU VEGETE! DOBAR TEK!"

U sljedećih nekoliko sati, mnogo toga se dogodilo. Eksplozije su nemilosrdno potresale Bürdürgürber, dok je glas Olivera Mlakara neprestano ponavljaо svoju poruku (u pozadini eksplozija, Arsen Dedić je lagano pjevušio: *...ali nekih stvari imaaa, što ne govore se svimaaa, što se samo nekom šapnuuu, ti znaaaaaš...!*), ali ni domaćini nisu ostali dužni. Početna iznenadenost i zapanjenost domaćeg stanovništa je brzo splasnula i uskoro su hangare počele napuštati kuglaste žute letjelice s mnoštvom rupa po sebi iz kojih su na sve strane ispaljivali projektile. Uskoro se napad razbuktao u pravu bitku. Sirolike letjelice su zujale uokolo poput muha, opsjedajući goleme razarače i uvlačeći se u svaku rupu na njihovim oplatama. Bitka je bila žestoka, zgrade su se rušile poput

karata, golemi razarači su gorjeli, sedamdeset ih je palo na grad, crvenkasto nebo je vrvjelo dimnim tragovima mnogobrojnih projektila...

A onda, kako je naglo počelo, tako je sve i utihnulo.

Dok su se Milutin, Bariša i Zdravko pokušavali pogledati i shvatiti što se upravo događa, a trepetljikaši uznemireno skakutali po prostoriji (Uvodić je imao velikih problema u trostrukom simultanom prevođenju), jedan od zidova se otvorio i u prostoriju su ušla dva zemaljska marinca u pratnji dva bürdürgürberska marinca. Bez riječi su oslobodili tri zarobljenika i izveli ih van. Proveli su ih kroz ruševine grada koji je podsjećao na nepregledne nakupine stalaktita, praćeni mnoštvom, što Zemljana, što Bürdürgürberana, mahom naoružanih, s napetim izrazima lica, u veliku polukružnu građevinu koja je ostala neoštećena u napadu. Golemi zemaljski razarači su još uvijek lebjjeli u atmosferi, praveći velike sjene na tlu; djelomično skrivajući kaos koji su upravo proizveli, a oko njih su tu i tamo zujale sirolike bürdürgürberske borbene letjelice. Građevina je iznutra imala oblik goleme arene s kružnim tribinama koje su bile prazne. Nasred arene, nalazila su se dva stola. Jedan kockast, drugi izdužen. Oko stolova je stajalo nekoliko ljudi i isto toliko Bürdürgürberana. Svi namršteni, većina naoružana. Atmosfera je bila usijana; napetost se mogla rezati nožem. Nitko od prisutnih se nije pomaknuo kad se grupica ljudi i domorodaca pojavila u areni.

Milutin je krajičkom oka primijetio da su sva oružja spuštena, ali se drhtavi prsti koji ih drže nalaze opasno blizu okidačima. Za Bürdürgürberane nije mogao isto biti tako precizan jer su njihove trepetljike bile omotane oko dugačkih igala koje su strahovito podsjećale na čačkalice.

"Eeee, bekrije moje", odjednom odjekne glas Branka Uvodića, odbijajući se od praznih zidova građevine, "eto šta bude kad svak' uzme stvari u svoje ruke! Rek'o sam ja da ovo neće izać' na dobro..."

Ljudi su pogledavali Bürdürgürberane, Bürdürgürberani ljudi.

"Jesu li to rekli oni?", upita namrgođeni Vlastimir, vojni zapovjednik zemljine flote. Bio je kratko ošišan i čvrsto je stiskao pušku s najduljom cijevi među zemaljskim vojnicima.

"Ne", odgovori Uvodić. "To ja kažem!" Začuje se pjesma - *gdje se vino pije, tu sam prvi jaaa; gdje se čaše lupaju, opet prvi jaaa...* Bürdürgürberani su se zbunjeno uvijali, pokušavajući shvatiti kakvi su to čudni zvuci. Nekoliko ih je pocupkivalo u ritmu pjesme.

"Jel' on to može?", Vlastimir upita Milutina. "Mislio sam da on samo prevodi..."

"I ja sam to mislio", promrmlja Milutin. "Možda ima nešto u zraku, pomoću čega može..."

"Ej, majstori!", prekine ih Branko. "Kakva su to došaptavanja? U društvu se ne šapće! Jebemu, pa uprav' ste izazvali intergalaktički incident, sotim napadom, a vi tu šapćete k'o da ste na čijalu! Eonima se trudimo održat' ravnotežu u svemiru "Najvećom Igrom U

Svemiru I Šire!!!", i sad sve pada u vodu zato što ste došli s tim ratnim fijsakerima!"

"To govore Bürdürgürberani ili ti?", upita Milutin sumnjičavim tonom.

"E, lole moje! Pa ne bi vas vaš Branko Uvodić 9-Iljada iznevjerio! To vam privodim šta ovi tu jestivi divane. Nije valjd' da mi ne viruješ? Meni? Eeej, pa neb' ja lag'o!"

"Da, da. Sad kad je Zemlja u prevlasti, враћаš nam se s repom među nogama, ha?"

"Ma de, šta izmišljaš! Aj, pusti sad te budalaštine na miru, pa da probamo rišit šta se rišit dade. Ev', kaže Bürdürgürberanin da se sve moglo rišit bez uništavanja. Aj' sad vi."

Progovori Vlastimir, vojni zapovjednik flote: "Mi smo samo reagirali na otmicu koju ste vi izvršili."

"Jebiga čića, a mi smo izvršili otmicu, jel ste vi došli s cilom vojskom ovdi, a nije bilo tako dogovorenog!"

"Mi smo došli s cijelom vojskom ovdje, jer je tako vođa puta odlučio", reče Vlastimir, pogledavajući prema Milutinu.

"Hej!", vikne on, podigavši ruke u obranu. "Ja sam tako odlučio, jer nismo imali ni jednog transportera na raspolaganju!"

Odjednom nastade tišina.

"A zašto niste imali ni jednog transportera na raspolaganju? Mislim, znam ja zašt', al' ovo privodim šta mi kažu. Vidiš da mi moš virovat!", reče Uvodić nakon nekog vremena. Milutin nikako nije mogao odrediti koji od Bürdürgürberana govori. Svi su stajali mirno i svima su mrlje na tijelima treperile.

"Predsjednikova žena je otišla u šoping na Uran", odgovori Milutin.

"Eeee, šokci moji! Tribali ste prije mislit' na to! Ovo je tribala bit' vesela i svečana zabava. Ipak se događa svakih petsto godina. A vi ste tu izvršli invaziju na naš širok šor, ledinu."

"A da zažmirimo na jedno oko?", upita Milutin. "Sad kad smo sve razjasnili..."

"Ne more! Mi nemamo oči. Bajo, jes ti svistan da su naši i vaši oci stvor'li "Najveću Igru U Svemiru I Šire!!!" samo zato da se ne poubijamo izmed' sebe oko toga 'ko će vladat' galaksijom? 'Ko pobidi, galaksija je njegova sljedećih petsto godina. A vi sad tu ubijate našu sirotu čeljad... Pa dođe mi da zaplačem!", vikne odjednom Uvodić drhtavim glasom. U pozadini, tiko se začuje - *ne dirajteee mi večeraaaaas, uspomemu u meeeniiii, ne dirajeeee mi ravnicuuuu...*

"Gledajte", javi se Vlastimir, gledajući u stol jer nije znao kojem suhomesnatom proizvodu da se obrati, "zašto da tisućljjetni naporovi vaših i naših otaca propadnu zbog jednog malog nesporazuma?"

"MALOG?!", drekne Uvodić, a jedan trpetljikaš poskoči. "Bogati, porušiste nam pola čardaka na planetu!"

"Pomoći ćemo vam da ga... ih ponovo izgradite", zabrza Milutin kad je primijetio da Vlastimir počinje dizati pušku. "Ako pobijedimo u "Najvećoj Igru U Svemiru I Šire!!!", pomoći ćemo vam. Ako izgubimo... pa, tada nas možete natjerati da vam pomognemo."

Trepetljikaši su se odjednom uzbudili, a Uvodić se javi tihim glasom: "A jeste bećari,

Slavončine moje, skidam vam šešir! Bolje se ne bi ni ja izvuk'o!"

"Hej, daj ti prevodi Bürdürgürberane!", reče Milutin ljutito. "Vidiš da pričaju!"

"Aj' ti privodi tisuću petsto glasova odjednoč, dorate gizdavi! Pa nisam ja robot!"

"Kako nisi... Pa ti si kompjutor!"

"Eto vidiš da nisam robot."

Nakon nekog vremena trepetljikaši se umiriše, a Branko Uvodić reče: "Drago nam je kazat' da smo na sijelu odlučili da čemo vam ovaj put progledat' kroz prste. Al, ehej! Nemojte mislit' da smo vam oprostili! Naši vrhunski žandari će budno pazit' na svaki vaš pokret! Al' baš svaki! Ak' prdnete, uhapsit' će vas!" Nekoliko desetaka kulenova podigne čačkalice u zrak. "Neće bit' nikakvih fešti za otvaranje Igre il' nešt' slično. Imali smo trubadure i male mažoretkinje, al' se srušio jedan vaš razarač na njih, pa su sad zgnječene. A i nije baš trenutak za veselje. Ajmo mi bolje završit' s ovim što prije, pa da mož'mo sva'ko svoj kuć' lizat' rane, il' šta se već liže kod vas. Molim kandidate nek' sidnu za trpezu!"

Začu se mnoštvo napetih uzdaha. Evo ga. To je taj trenutak. Razlog zbog kojega su se svi okupili. ""Najveća Igra U Svetomiru I Šire!!!"" počinje!!!! Odjednom, tribine u velikoj građevini bile su ispunjene tisućama trepetljikaša koji su se uzbudeno migoljili na svojim mjestima, vjerojatno glasno navijajući za svoju ekipu; pogotovo sada, kad su im se razbudili domoljubni osjećaji, zbog proteklih nemilih događaja. Milutinu se u jednome trenutku učinilo da može čuti slabašan zvuk gitare i bubenjeva, praćenih hrapavim riječima

- ...*stoji kulen do kulena, mi smo braća sviiii, nećete u Bürdürgürber dok smo živi miiii, nećete u Bürdürgürber dok smo živi miii...*

"Zlatko, jesu i ti nervozan?", upita Bariša tih. "Mene toliko boli trbuh da mi se čini da će eksplodirati kad sjednem!"

"Ja sam Zdravko, a ne Zlatko."

Bariša ga pogleda, pa se namršti. "Ozbiljno?"

"Pa cijelo vrijeme me zoveš kako treba. Sad odjednom..."

"Jesi ti siguran u to?"

"Kako ne? Pa valjda znam kako se zovem! Što ti je sad najednom?"

"Ne znam... Bio sam uvjeren da si Zlatko."

Nekoliko trenutaka promatrali su jedan drugoga. Zatim Bariša upita:

"Onda, jesu nervozan?"

"Naravno da sam nervozan!", odgovori Zdravko. Odvrati pogled s prijatelja, pa pogleda hrpu malenih bića oko sebe. "Ne znam s kakvim protivnicima imamo posla..." Iz mnoštva se izdvoje dva trepetljikaša i približe se stolu.

"Mislio sam da će izgledati drukčije od ostalih", reče Zdravko promatrajući dvije kriške kulena. "Kako se ovi međusobno razlikuju?"

"Valjda po tome koliko je tko dugo visio u pušnici...", reče Bariša, pa se nasmije. Naoružani trepetljikaši koji su stajali oko stola se uzvрpolje.

"Jebote, ne prevodi im valjda Branko ovo što govorimo?" Bariša se diskretno ogleda, tražeći nešto što će mu odgovoriti na pitanje. Iznenada osjeti tapšanje po ramenu i

Uvodićev glas: "Bećarino, pazim ja šta će prevest', bez brige!"

Bariša zbumjeno pogleda oko sebe. "Tko me to sad dirao?"

"Kako 'ko? Ja!", reče Uvodić nasmijavši se.

"Ali...", Bariša se još uvijek osvrtao. Zatim odmahne glavom, pa reče: "'Ajmo početi, dok sasvim ne poludimo. Milutine, daj kreni."

Ovaj ga zabirnuto pogleda, pa duboko uzdahnuvši, poviće: "Ovo su Bariša i Zlatko, zemaljski kandidati!" Oni se nervozno naklone, ciljajući očima na sve strane.

"A ovo su kandidati Bürdürgürbera!", reče Uvodić. "Uu bogati, ovo će bit' gadno. Jedan se zove Dündümür Bedümürjurjem Übermünşürüf Amüdampürşüm Sjüfüdmür Üpü Çümürkalam-Vüdürümüf Pičümpüfpüf, a njegov partner Srümbüdüjrüm Kükümkürkür Füj Horhümbüdüš Abür Güfrühamür-gürgühüm Hükühma Ü Rükühümbüdü Hümbüdü Hümbüdü senior! Uf, bogarati, grlo mi presuš'lo! Ovi, izgleda imenima nadoknađuju manjak visine! Eh, što bih sad trgno jedan čokančić šljive..." Iza njega se začuje - ...oj rakijo krvopijo, ljubim tvoje ime, a ti mene vještice, u jarak sa njimee..."

Bariša i Zlatko se mučno pogledaše, pa se približe stolu. "Dečki, NSVCCSNKZISDŠPU računa na vas. Drž'te se!", šapne im Milutin.

"Jebo te NSVCCSNKZISDŠPU!", promrmlja Zdravko, duboko uzdahne i sjedne. Jedan trepetljikaš na stol položi malenu kutiju prepunu spiralnih inkrustacija od nekog sjajnog bijelog materijala, pipkom napravi

složen pokret preko jedne spirale i kutija se raspline u ljubičastom dimu.

"NEKA "NAJVEĆA IGRA U SVEMIRU I ŠIRE!!!", JELDE, POČNE!!!"

Kutija je iza sebe ostavila snop pravokutnih komada kartona, na čijoj je poleđini bila slika Zemlje i Bürdürgürbera. Jedan od trepetljikaša podigne kartone u zrak i začuje se slabašno mljackanje kad su tisuće kulenova u publici počeli pljeskati svojim pipcima. Branko Uvodić je tu i tamo viknuo: "Bravo! To! 'Ajmo dečki!", ali bez prevelikog entuzijazma.

Ljudi su općinjeno promatrali karte u trepetljikaševim rukama, prateći njihovu putanju dok ih je stavljaо na sredinu stola. Zdravo i Bariša su sjedili jedan nasuprot drugome, kao i Bürdürgürberani. Jedan od njih zahvati nekoliko karata i podigne ih, okrećući ih. Donja karta je bila pik desetka. Zatim Zdravko podigne nekoliko karata i okrene ih. Njegova je bila herc kralj.

"Vaša je veća. Vi mišate", reče Uvodić Zemljanima. Još jedan mljackav pljesak na tribinama.

Zdravko uzme karte i počne ih miješati drhtavim rukama. Polovicu svoga života se pripremao za ovo! Ali, karte koje su koristili na Zemlji su bile hologramske. Kao da imaš hrpu živih girica u rukama. *Ovo* je pravi osjećaj! Za *ovo* se isplati umrijeti! Sve uzbudjeniji razmišljanjem o pravim kartonskim kartama, Zdravko završi s

miješanjem i podijeli karte. Dva puta po tri karte svakome, pa po dvije.

Prvi trpetljikaš uzme karte, a Uvodić prevede: "Dalje!" Uzbuđeni mrmor u publici. Ako je vjerovati Uvodiću.

"Dalje!", reče Bariša. Glas mu je drhtao.

Drugi trepetljikaš je promatrao svoje karte, velike kao polovice njegova tijela. "Herc!!"

Arenom se prolomi mljackavo tapkanje.

"Pedeset!", vikne Bariša. Milutin slavodobitno zatrese šakom. Ali, tada Bürdürgürberanin lijevo od Bariše zatreperi podižući karte. "Dokle, bajo?", prevede Uvodić. Bariša smrknuto pogleda trepetljikaša. "Ti si prvi na redu."

"Kečiga", reče Uvodić.

"Što je to?", upita Bariša smrknuto.

"Kec."

"A koji je to vrag? Daj govori književnim jezikom, jebote! Šta niste uzeli Olivera Mlakara da bude kompjutorov glas?! On govori normalno!"

Trepetljikaši su se zbumjeno pogledavali.

"As!", reče Uvodić, i sâm pomalo iznerviran. "Imadem pedeset do asa!"

"Propuh te pokvario dabogda!", opsuje Bariša. Arenom se prołomilo jedva čujno slavlje, a Uvodić se nije trudio prevoditi više od tri simultanke. Odjednom su sa svih strana počele padati trepetljike po stolu i podu. Zdravko i Bariša poskoče, tresući sa sebe migoljave stvari.

"Hej, što je ovo?!"

"Ne brinite se, dečki", umiri ih Milutin. "I vi isto!", reče Vlastimiru, koji je počeo dizati

pušku. "To samo Bürdürgürberanke bacaju svoje sise."

"MOLIM?!"

"To im je umjesto grudnjaka. Budući da ih ne nose... mislim..."

"Ako počnu bacati ono što imaju umjesto gaća, ja prestajem igrati!", reče Bariša zgađeno, tresući nekoliko sisa koje su mu se migoljile na podlaktici.

"Dečki, molim vas! Sve je to samo dio Igre. Ponašajte se u skladu s folklorom."

"Evo ti folklor pa ga cuclaj!", reče Bariša i baci mu jednu trepetljiku u lice. Kad se situacija napokon umirila, igra je nastavljena.

Prvi trepetljikaš je počeo s herc desetkom. Partner je, naravno imao dečka. Zdravko bijesno opsuje i baci devetku na stol. "Jebiga", reče Bariši, "suha je." Ostatak partije nastavio se u sličnom raspoloženju. Bürdürgürberani su u svakom dijeljenju imali bar po tri aduta, bez obzira tko je zvao. Na kraju su Zemljani ostali na šesto i kusur.

Druga partija je prošla još gore. Kulenovi su ih ostavili ispod tristo, dobivši dva boda u partiji. Sad je bilo tri-nula. Milutin je krajicom oka primjećivao prve naznake nervoze kod Vlastimira. To mu se nije svidjelo. Inače nikakva vojska nema pristup ovome događaju, ali zbog neočekivanih prilika arena je bila ispunjena desecima vojnika, kako jedne, tako i druge strane.

Treću partiju su dobili Zemljani, i to zahvaljujući isključivo dvostrukom zvanju od dvjesta koje su dobili. Tri-jedan. Kad su u četvrtoj partiji Bürdürgürberani oštigljili Barišu i Zdravka (Zdravko je morao zvati, pa

je zvao na devetku i damu koje su mu odmah oduzeli trepetljikaši, jer su imali sve ostale adute), Milutin je bijesno skočio psujući ušljivo Najglavnije Svjetsko Vijeće Cijelog Cjelcatog Svijeta Na Kugli Zemaljskoj I Svim Državama Što Postoje Uopće koje je izabralo ta dva kretena. "NE IGRATE ZA GAJBU PIVA!!!", drečao je. "IGRATE ZA PETSTO GODINA TIRANIJE NAD OVIM JADNICIMA!!!"

Vlastimir je sve žustrije stiskao svoju pušku. Tada, u posljednjoj partiji, kad su Bariša i Zdravko potpuno izgubili strpljenje (Bariša je imao tref dečka, devetku, desetku i kralja, a potpuno dekoncentriran je zvao pik, boju u kojoj je imao samo sedmicu i kralja), a na velikoj ploči nad arenom, ispod njihovih su se imena počele nizati samo crtice, Vlastimir je pukao i počeo urlajući pucati po šokiranim Bürdürgürberanima. Njegovi marinci su ga spremno slijedili, isto kao i Bariša i Zdravko koji su skočili na svoje protivnike, mlateći ih kartama i šutajući nogama. Milutin je zabezknuto promatrao što se zbiva, a onda se i sâm umiješao u tuču između kartaša, ali udarajući Barišu i Zlatku, psujući im milu majku i njihove kartaške sposobnosti. Uskoro se umiješala i publika i trepetljike su letjele na sve strane. Zahvaljujući tome što Bürdürgürberani nemaju glasa, sasvim lijepo se mogla čuti pjesma - ...*pjem ja, pije punicaaa, u birtiji prava ludnicaaaa, punica se sva od sreće smije, odvezoh joj đubre iz avljeeeee...*

Tuča se sasvim lijepo razbuktala, kulenovi su zbog svojih proporcija frcali na sve strane

pred bijesnim Zemljanima, a u pozadini svega su se zaredali najveći hitovi Miroslava Škore, kad su snažne eksplozije počele potresati arenu i nedugo zatim opet se začuo grleni glas Olivera Mlakara: "DAKLE, MORAM NAPOMENUTI DA OVO BOMBARDIRANJE KOJE SADA VRŠIMO NIJE ISKLJUČIVO U FUNKCIJI OBRANE VLASTITOG TJELESNOG INTEGRITETA, BUDUĆI DA SE U ODNOSU NA NAS NALAZITE U SUBORDINIRANOM POLOŽAJU, VEĆ ČISTO I NEPOBITNO U JEDINSTVENOJ NAKANI DA POBIJEMO ŠTO VIŠE VAS JEBENIH PRODUKATA POREMEĆENOGL KURVINOGL SINA KOJI VAS JE IZMIJEŠAO TAKO NAKAZNE!!! ISPRIKE NA VULGARNOSTI!"

Nekoliko sati kasnije, ispod golemih razarača ostao je samo porušen planet, izbrazdan golemin nuklearnim torpedima čija će radijacija još stoljećima zagađivati njegovu površinu, unakazivati svaki oblik života koji je još ostao i otjerati čitav planet u duboki primitivizam.

"E, fino", reče Milutin, promatrajući ekran u malenoj kabini golemog intergalaktičkog razarača. Žućkastosmeđi div Bürdürgürber se polako smanjivao, obavijen žućkastim velom prašine i otrovnih plinova. Bariša i Zdravko opet su sjedili za stolom iza Milutina, ali sad su im lica krasile bitno drukčije emocije nego dok su dolazili na planet. Bila su puna ogrebotina i hematoma, a na pojedinim mjestima oguljena koža je mlitavo visila na žilicama.

"Ne samo da smo zauvijek pobijedili u "Najvećoj Igrici U Svemiru I Šire!!!", uzdahne Milutin, "pa nam ovaj planet više neće predstavljati poteškoće, nego smo i ukrali karte!" Nasmiješi se i izvadi iz džepa snop od trideset dva obojana kartona. "Sad ćemo napokon moći podijeliti čarigranja ove igre sa svim Zemljanimima, a ne samo onima koje NSVCCSNKZISDŠPU odabere! Svi će moći igrati! Svi!"

"Lipo divaniš", javi se Branko Uvodić. "Evo, suze mi namočile očale, a nemam ruke da ih obrišem... Eh, kad bi bilo više tak'ih ljudi..."

"Ti začepi! Ovo ti je zadnja misija! Kad se vratimo na Zemlju, ideš na brisanje. I nikad više neću uzimati kompjutore iz serije 9-Iljada. Nikad!"

"De bogati, pa šta ti je odjednoč?"

"Zbog tebe i tvojih prijevoda smo se i našli u govnima! Od sada se javljaj samo kad te pozovemo, jasno?"

"Eto...", zajauče Branko ušmrkavajući binarne šmrklje. "Čovik 'oće sve najbolje i et' kako mu se vraća. Rintam od jutra do sutra, ruke mi krvave od žuljeva, vidi ih, leđa mi se zgrbila k'o u starog konja, a vi samo znate dić noge u zrak i zapovidat! E, pa neću tako! Ode ja radit' na televiziju, a vi se snalaz'te bez mene kako znate!" Njegove posljednje riječi ispratila je pjesma - *...moj je babo puno radiooooo, a ja sam mu novce trošioooo...*

Kad je pjesma utihnula, Milutin doda: "Seljačina... Dabogda vodio marginalne tamburaške emisije!", pa se okreće prema ekranu. Nekoliko trenutaka je šutio buljeći u

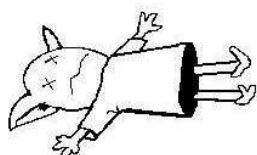
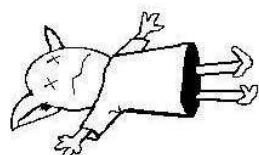
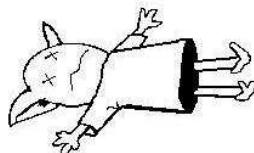
crno staklo. Zatim reče: "Promijenit ću ime ovoj igri."

Bariša i Zdravko ga zaprepašteno pogledaju. Onim dijelovima lica kojima su još mogli iskazivati emocije. Promijeniti ime "Najvećoj Igrici U Svemiru I Šire!!!"?!

"Promijenit ću joj ime da ne zvuči tako pompozno. Da ju mogu igrati i najniži staleži, a da se ne stide što su siromašni. Zvat ću ju... zvat ću ju Bela."

"Bela?! Zašto?", promumljaju obojica.

"Pa tako se zove predsjednikova žena, idioti! Da nije otišla transporterima u šoping, tko zna kako bi ova priča završila."

Još jedna debitantica na stranicama "Parseka" je Ivana, koja nam se predstavlja ovom šarmantnom pričom.

Ivana Delač

VRATA SVIJETA

Moj um je lutao mračnim zakucima u koje već predugo nije zavirio, pretvorivši ih tako u tamne ponore ovijene paučinom isprepletenom tako gusto da se kroz nju bilo gotovo nemoguće probiti. Lutao je poput slijepca kojeg u njegovom kretanju vode ona druga, pojačana osjetila kojima skriva da se u njemu, od trenutka kad je izgubio vid, počelo buditi nešto nadnaravno...

Latalica Um je tražio svoj put. Njegov pratitelj, snažni Osjećaj koji je bujao u meni, iskonska snaga još neotkrivena, znao je koji Put treba slijediti, no morao je pustiti Um da do toga dođe postupno. Put je činio mogućima stvari koje nepripremljen Um nije mogao prihvati kao moguće.

Ta potraga se u meni odvijala već dugo. Postojali su trenuci, često usamljeni, ponekad u društvu drugih, kad bi se moje nove snage, ti čudnovati osjećaji, taj Iskon u meni, propinjale do zastora moje svijesti i trgale ga tek toliko da provire u moj smrtni svijet. Tada, začula bih misli drugih. Širila bih svoju volju napola svjesno, zastrašena lakoćom kojom su ljudi činili ono što bih

htjela. Nisu to bile velike stvari, no zastrašujuća je i zasljepljujuće lijepa bila maglovita spoznaja da će s vremenom moći sve više... Koliko više, nisam se usuđivala pitati.

A bili su tu i... Bljeskovi. Nema drugog naziva za iznenadne, tek djelić sekunde dugačke trenutke u kojima bih vidjela nešto što nitko drugi nije, a što bi obično bili tek fragmenti nekog sasvim drugačijeg, riječima neopisivog svijeta koji je bio toliko snažan i u svemu neizmjeran da bih ostala bez daha. Ironično je što bih ga već idućeg trena zaboravila. Sposobnost da ga se sjetim i sama ga sebi predočim nestajala je upravo onda kad bih to pokušavala. No u trenucima potpune opuštenosti i krajnjeg nerazmišljanja o tome, Svijet bi mi opet bljesnuo pred očima, nepoznat, a opet tako čudno poznat i... moj.

Zvuk mojeg vlastitog koraka me grubo vratio... Kamo? Otkuda? Nisam imala pojma. Odjednom sam postala svjesna da sam se sasvim izgubila i da ni sama ne znam koliko već dugo hodam kvartom u kojem uopće nisam trebala biti. Tmurne,

niske zgrade nisu mi bile nepoznate, kao ni ulica koja je vijugala između njih i kojom sam koračala, praćena stablima koja su u hladnoj noći izgledala golo i usamljeno. Znala sam koji je to dio grada, ali kako sam se našla tamo, pojma nisam imala. Jednako tako, nisam znala kuda idem, no noge su me nosile s nepogrešivom sigurnošću, pa sam se, u nedostatku boljih rješenja, prepustila tome.

To čudno pomračenje iz kojeg sam se upravo trgnula me zabrinulo. Da nisam možda poludjela, upitala sam se sa strahom. Naposljetu, sve moje vizije Svijeta, povremene vidovitosti, nadrealni osjećaji koji su me obuzimali vjerojatno jednakom silinom kojom shizofrenu osobu obuzimaju njene halucinacije, govorile su tome u prilog. Iznenadni nalet paničnog straha zaklecao mi je koljenima, no noge su i dalje nastavile koračati, ne obazirući se nimalo na hladni znoj koji me oblio na tu jezivu pomisao. Ludilo je bio najgori kraj na koji se zapravo nisam ni usuđivala pomisliti, kao da će već samom mišlju o tome otvoriti vrata nepozvanom i neželjenom gostu.

Pa ipak, bilo je nešto u meni, nešto što je sa sigurnošću govorilo da nikako ne mogu biti luda, jer ako jesam, onda je ludilo istinski oblik svijesti, onda su svi oni koji su "normalni" zapravo aberantni, slijepi, gluhi. Ne, ja nikako ne mogu biti luda.

Očito, postoje stvari koje se ničime, pa niti ludilom, ne mogu objasniti. A ja sam

im bila na tragu, svakim trenom sve više i više.

Dok sam hodala, u meni se zbivalo milijun čuda, milijun misli toliko apstraktnih da ih, da sam pokušala, nikad ne bih mogla pretočiti u riječi. Iako sam shvaćala sve to, ništa mi nije bilo jasno; iako sam znala, pojma nisam imala. Na neki naizgled nemoguć način, te sve - i mnoge druge - oprečnosti su se savršeno upotpunjavale.

Neke stvari ljudski Um naprosto ne može pojmiti i samo kod rijetkih se uspije otvoriti dovoljno da bi se mogao združiti s Osjećajem. Ali otkud bih, naravno, ja to mogla znati? Ta i moj je Um bio tako prazan dok sam hodala bez znanog mi cilja, prazna kao lutka bez vlastite volje, pokretana koncima tog nečeg iskonskog u sebi...

Odjednom, nešto je proletjelo pored mene, skoro me očešavši, nešto što nisam vidjela ništa bolje nego što čovjek može vidjeti perifernim vidom, i to samo na djelić trenutka kraći od sekunde. Pa ipak, vidjela sam, i na tren sam znala i što sam vidjela, no ta se spoznaja odmah potom zagubila, izbljedio ju je moj vlastiti Um u svom stravičnom strahu koji ga je obuzeo od same mogućnosti da SHVATI što je to bilo. No moj Osjećaj je znao - i jedino u što sam bila sigurna je bilo da se letećeg stvora itekako trebam bojati.

Desna ruka mi je iznenada otežala. Bacivši pogled na nju, iznenadeno sam dahnula - držala sam mač za koji sam mogla biti sasvim sigurna da ga trenutak prije nije

bilo. Već sekundu kasnije, prije no što sam se stigla i zapitati otkud mač i koje je značenje toga, ruka mi je opet bila prazna i lagana.

Ali bio je stvaran. Osjetila sam i njegovu težinu, i tvrdu, glatku teksturu, i hladnoću metala. Bila sam sigurna da sam se, da sam pokušala, njime itekako mogla i porezati - a Osjećaj mi je šaptao da bi rana ostala i nakon što je mač nestao. U tome je bilo nečeg vrlo zloslutnog i osjetila sam kako mi se koža na vratu naježila.

Ponovno je nešto proletjelo pored mene i ponovno sam to nešto uhvatila perifernim vidom, i zaboravila što čim mi je Um zatvorio oči. No opet, u jedno sam mogla biti sigurna, a to je pak bilo sasvim drugačije - to definitivno nije bilo isto ono što me okrznulo prvi put. I ovoga se nisam nimalo trebala bojati.

Par desetaka koraka dalje, ponovno me okrnuo prvi leteći stvor. U istom trenu, kao iskonska reakcija, u ruci mi se stvorio mač, no ovog puta sam spremno zamahnula njime neobičnim, začudno i previše spretnim pokretom. Okrenuvši ga na način za koji mi je bilo sasvim nezamislivo da bih ga mogla izvesti i tako iznenadivši samu sebe, stisnula sam dlanom oštricu toliko da mi je krv istog trena potekla podlakticom. Istog trenutka, mač nestane.

Zurila sam u porezotinu na dlanu kao opčinjena. Krv je tekla, topla, gusta, natapajući mi rukav kaputa - TEKLA je, a po svim zakonima logike, nije smjela teći.

Ne ako je mač, kao i sve drugo čudno što mi se događalo, bio samo plod moje bujne mašte - ili ludila.

Naravno, mogla sam, govorio je moj skeptični Um, dlan ozlijediti nečim drugim, što je u tom mom ludilu moglo izgledati kao mač, a mutno sam se prisjećala i čitanja o nekim slučajevima iznimno velike autosugestije koja bi dovodila čak i do stvaranja rana naizgled ni iz čega. A naravno, rana ni nije morala biti stvarna, već tek iluzija nastala u tom ludilu kojeg sam se tako bojala.

No unatoč svim tim, sad već nešto manje realnim i uvjerljivim objašnjenjima mojeg Uma, negdje u meni su se brane počele lomiti.

A tada, sasvim neočekivano, otvorile su mi se oči. Ne ove moje ljudske, tjelesne oči, već one duhovne, unutrašnje, one oči kojima je gledao Osjećaj, i Um ovaj put nije mogao učiniti ništa da ih zatvori. Ponovno sam ugledala Svet, ljepši od ičeg zamislivog, prosti cvjetnim livadama i nježno zelenim šumama na valovitim brežuljcima, obasjan jasnom svjetlošću. Svet je opet bio tako poznat, a istovremeno tako nezemaljski, poput nečeg što čovjek sreće samo u snovima. Bajke su bile blijede spram ovoga, jer svaki cvijet kao da je pjevao svoju pjesmu, svaki atom, svaka molekula zraka je vodila svoju melodiju, a ukupna skladba je bila Pjesma Života i Stvaranja, himna Sveteta čiji sam svjedok napokon bila.

No sve te riječi ne govore ništa... Riječi su slabe, ono što sam vidjela u Svijetu njima nije izrecivo. Čak je i moj strah od ludila izbjeglio, jer naposljetku, ako ovako izgleda ludilo, tko ne bi želio biti lud?...

Prizemljenje u grubu, sivu stvarnost me, onako očaranu i zaljubljenu u Svet, ostavilo bez daha. Očajnički sam željela natrag, željela sam se vratiti u Svet koji mi se ukazao tek na par blistavih trenutaka. Bilo mi je jasno da neću imati mira dok ne nađem taj Svet koji sam vidjela, nalazio se on na drugom kontinentu, planetu ili u nekoj sasvim drugoj dimenziji. Nisam znala kako, ali morala sam ga naći - makar završila u ludačkoj košulji. Takvo je ludilo bilo predivno.

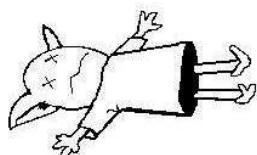
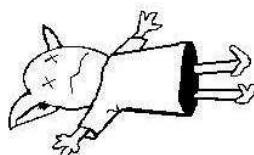
Nedaleko mene su se borile dvije prilike, bića koja su maloprije proletjela pored mene. Znala sam to iako se nisam okrenula da pogledam. Moj Osjećaj mi je govorio, šaptao mi je sve što sam željela znati. Bilo mi je kristalno jasno, kao da moje

unutrašnje oči to vide, da je jedna od te dvije prilike satkana od čiste tame i zla, a druga od neokaljane svjetlosti, i da je bitka između njih stara koliko i postojanje samo.

Sve sam znala, bez riječi, bez pogleda. Zov se orio, jer negdje daleko su me čekale moje bitke, u Svetu koji je pripadao meni i kojem sam ja pripadala.

Došlo je vrijeme da se vratim kući.

Raširila sam krila i, odbacivši okove materijalnog, poletjela s osmijehom na usnama. Vrata Sveteta su se otvorila za mene.

Gregory Benford

SF je kontrolirani način razmišljanja i snivanja o budućnosti. Integracija raspoloženje i stavova znanosti (objektivnog univerzuma) sa strahovima i nadama koje iskaču iz podsvijesti. Sve što izvrće vas i vaš socijalni kontekst, vaše socijalno ja. Noćne more i vizije, uvijek uokvirene jedva mogućim.

Galaktički književni leksikon: Branko Pihač

Govoreći o hrvatskim piscima SF-a iz razdoblja časopisa "Sirius", mogli bismo konstatirati kako Branko Pihač (Zagreb, 1956.) upravo utjelovljuje tu generaciju autora, njezin uspon, gašenje, i ponovni život. U ovom razgovoru, vođenom elektroničkom poštom, saznat ćemo mnoge pojedinosti, ne samo o zanimljivom prošlom razdoblju, već i onome što predstoji.

Branko Pihač: NE TREBATE IMATI NIKAKVE KOMPLEKSE!

Razgovarao: Boris Švel

"Parsek": Možete li nam reći nešto o izboru tema svojih priča?

Pihač: Pa, moje su se priče razvijale prirodno kako mi je koja pala na pamet i nisam obraćao pažnju na temu, bilo je glavno da mi je bliska i poznata i da je mogu obraditi. Pa ipak, kada sam retrospektivno klasificirao svoje priče u zbirke, video sam da se moje teme mogu prilično dobro podijeliti u tri grupe: jedna je kontakt s vanzemaljcima (*FOMBOS, dar zvijezda, Darivanje* itd.), druga je psihologija, metafizika i mistika (*Đavolji vrtovi doktora Hirnemiusa, Mačje oko* itd.), a treća je futuristička (*Posljednji poziv, Bumerang* itd.). Mislim da u posljednje vrijeme nekako te teme kod mene sve više interferiraju. Ali, moram reći da je pisati sve teže, jer su ljudi već došli do mnogo ideja i teško je napraviti nešto originalno, što baš nikome još nije palo na pamet. Umjetnost je, u krajnjoj liniji, kao i tehnika, svaka priča je jedan mali izum, a prostor raspoloživih ideja se, prirodno, sužava, iako se razvojem nauke i proširuje. Ja

se osobno često, kad mi neka ideja padne na pamet, pitam nisam li je, možda, negdje u nekom drugom obliku pročitao, ali do sada, koliko znam, nitko se nije javio da sam nekoga plagirao.

Je li istina da vam je pok. Urednik Borivoj Jurković odbio priče iz političkih razloga?

Ja nisam imao mnogo priča koje bi bile političkog karaktera. Urednik Jurković odbio je štampati dvije moje priče, jedna je bila *Worglockova noć*, a druga *Tajna profesora Henka*. No razlozi za prvu priču bili su da je preduga (odbio ju je recenzent Koščević), a za drugu je tok radnje bio naprsto prekomplikiran za kratku priču. Ni recenzent Mažuranić nije mi priče propuštao samo tako, u nekoliko sam priča morao nešto popravljati. Što se tiče "političkih priča", bila je jedna jedina "politička" priča, s naslovom *Sedamnaesta ravnina*, u kojoj sam kritizirao komunistički *Gleichschaltung*, odnosno uravnivilovku, a koju je kasnije objavio Boban

Knežević. No, ne sjećam se da sam ikada imao neku diskusiju s gospodinom Jurkovićem o toj priči. Mislim da je ta primjedba neukusna, jer da je on odbijao priče iz "političkih razloga", onda bi ih valjda iz istih razloga i propuštao, a toga sigurno nije bilo.

Kakav je općenito bio vaš odnos s pokojnim gospodinom Jurkovićem?

Čuo sam od nekih prijatelja, još prije svojeg odlaska u Kanadu, da neki misle da je mene g. Jurković "favorizirao" i da sam zato uspijevalo objavljivati priče. Mislim da nema naročite potrebe takve primjedbe iz podzemlja hrvatskog SF-a uopće komentirati, ali čini se da to moram, da većina ljudi koji ne znaju pravo stanje stvari ne bi pomislili da ja na to "nemam što reći", pa da je to "onda valjda istina". To prije svega nije etički prema pokojnom g. Jurkoviću, jer njega više nema i on se od tih glasina, koje i njega vrijedaju, ne može braniti, pa mislim da je i to razlog da ja kažem što mislim o tome. Moja suradnja s pokojnim g. Jurkovićem je bila čista i profesionalna. On mi je jednom dao veliki kompliment rekavši da sam ja "jak autor" i da on po raznovrsnosti tema mojih priča vidi da "imam dubinu". Znao mi je pokazati pisma koja su stizala u vezi mojih priča. No, on je bio i veliki mudrac kada je trebalo voditi "Sirius", pa ta pisma nije objavljivao, odnosno objavio je samo malobrojna. Između ostalih, objavio je jedno pismo iz Srbije u kojemu me čitatelj kritizirao da sam u priči *Đavolji vrtovi doktora Hirnemiusa* plagirao atmosferu starog Egipta. Ja sam g. Jurkoviću tada rekao:

"Pozdravite ga, stari Egipat je moja omiljena civilizacija i ako je on to osjetio, a da to riječima nigdje bilo spomenuto, svaka mu čast". No, sjećam se da je stiglo i jedno jako dobro pismo iz Beograda, općenito o mojim pričama, koje on nikada nije objavio. Ja sam bio time malo uvrijeđen, pa sam mu to i spomenuo. Rekao sam mu nekako ovako: "Nije baš *fair* da ste objavili one koji me kritiziraju, a dobre komentare niste objavili". Onda je on zastao i počeo se smiješiti na svoj karakterističan način i rekao mi jedino: "Pa, ja mislim da vaša priča to može podnijeti." Gospodin Jurković mi je, naročito u početku, dao nekoliko korisnih savjeta u vezi pisanja, upoznao me s recenzentom tadašnjeg "Siriusa", što je bio g. Želimir Košćević, i ja sam ga shvaćao kao svojeg mentora, iako mislim da za mene nikada nije učinio ništa što ne bi učinio za nekog drugog autora koji je nešto obećavao. Reći da ja nisam dobro pisao, pa me je on morao "gurati", bilo bi isto kao i reći da Heintje nije dobro pjevalo, pa ga je Kleijngeld morao "gurati". G. Jurković je prema meni bez sumnje bio prijateljski, i ja se time ponosim, ali mislim da sam to i zasluzio. On je prije svega bio profesionalac i da moje priče nisu vrijedile, on ih ne bi objavljivao. To je *bottom line*.

Znate li nešto o politici "Siriusa", navodno je propuštano samo oko 10 posto priča?

Nije mi poznat taj omjer. Znam samo da je u nekoliko navrata, kad sam došao kod urednika Jurkovića, na stolu bila povelika hrpa rukopisa. Mislim da je bolje da o tome

porazgovarate s nekim od bivših "Siriusovih" recenzentata. A ako ćemo pravo, jedan od deset i nije tako loš omjer. No, moram reći da je g. Jurković nastojao propustiti svaku priču koja je iole bila objavljiva, jer je htio da "Sirius" otkrije što više domaćih autora.

Možete li nam reći koliko ste priča objavili u inozemstvu?

Bilo je nekoliko objava, a moglo ih je biti mnogo više da sam malo više radio na tome ili da sam imao privatnih veza s uredničkim kućama, kao što su imali neki drugi autori u to vrijeme. Otkupljeno mi je osam priča u Njemačkoj, imao sam tri priče objavljene u Poljskoj i *Tri minijature* u jednoj čehoslovačkoj zbirci priča. Žao mi je što sam propustio razgovarati s jednim talijanskim urednikom kada je za vrijeme jednog SFeraKona bio u Zagrebu. To je više poslovna komponenta pisanja i njoj treba pristupiti isto tako metodički kao i samom pisanju, a ja tome još onda nisam obraćao dovoljnu pažnju.

Kako to da usprkos tolikom broju objavljenih priča niste dobili nijednu nagradu SFERA?

Nije to nikakva tragedija, to se događa i u svijetu, da se neka nagrada dodijeli, pa se poslije požali, ili da se ne dodijeli pa to izaziva pitanja. No, da bismo na to pitanje korisno i konstruktivno odgovorili, moram reći da Hrvati općenito imaju veliki problem kod vrednovanja stvari i taj se problem očituje na svim poljima, naročito onima koja nisu egzaktne znanosti. Da nemaju, stajali bi više na ljestvici poznatih naroda u povijesti. Ja

sam prije mislio da je to zlo došlo od komunizma, ali jednostavna primjena Millovih induktivnih metoda slaganja i razlike pokazuje da to nije slučaj, nego da su Hrvati jedan oblik političke, društvene i psihičke nedoraslosti naslijedili od ranije.

Što se mene tiče, ja sam u sebi izgradio jednu distancu još od djetinjstva, kada sam trebao pjevati na dječjem festivalu, mislim, "Zagreb 1970", išao sam u sedmi razred osnovne škole. Izabrala me je profesorica muzičkog odgoja, gospođa čije ime znam ali ga možda u ovom trenutku ne bih spominjao, pa sam i ostajao par puta poslije škole uvježbavati jednu pjesmu. Onda je ona, međutim, otišla na porodiljski i zamijenila ju je jedna druga i ona je odmah na osnovi tri otpjevana tona ustvrdila da ja ne pjevam dobro i kao iz rukava izabrala jednog drugog dečka. I on je dobro pjevao, ali sam ja imao veći raspon glasa. Kasnije sam doznao da je on stanovao u istoj kući kao i ta nastavnica, i da je ona bila dobra s njegovom mamom. Uglavnom, kao što vidite, ja na to gledam kao na dio šireg mozaika onoga kako se stvarima pristupa u Hrvatskoj. Bilo bi dobro da to promijenite, jer sada, kad Hrvati imaju svoju državu, više nema isprike da su "za sve krivi Srbi".

Kakav je bio vaš rad nakon "Siriusa"?

Otišao sam iz Hrvatske 1991. godine. Nakon što je g. Jurković prestao biti urednik, objavio sam još nekoliko priča i nisam imao problema s kasnijim urednicima, a niti recenzentima. U ovom momentu vjerojatno

vi, koji ste proučavali kronologiju autora, imate bolji uvid u to što sam ja objavio nakon "Siriusa" nego ja. Znam da sam dosta radio za Radio Zagreb i da je bilo perioda kada su mi svaka dva-tri mjeseca znali objaviti priču, bilo premijeru bilo reprizu. Suradnja s Radio Zagrebom uvijek mi je bila zanimljiva, jer su mnogi poznati glumci dali mojim likovima svoj glas, a dobru suradnju imao sam sa g. Miroslavom Mađerom i urednicom gđom. Cvitan, čijeg se imena u ovom trenutku ne mogu sjetiti. Nekoliko priča bilo mi je objavljeno na radiju i poslije mojeg odlaska u Kanadu, a urednica je u to vrijeme, mislim, bila gospođa Supek.

Kakav je bio vaš odnos s drugim urednicima i recenzentima, primjerice Košćevićem, Mažuranićem, Prćićem, Đokićem, Kneževićem...

Sjećam se da je urednik neko vrijeme bio Hrvoje Prćić, Darije Đokić je bio recenzent. Mislim da su oni bili O.K., Prćić je imao sa mnom jedan intervju na radiju, a dao mi je i, koliko znam, prvu stručnu kritiku mojeg opusa i ona je bila objavljena u "Sirisu" kao uvod u priču *Macje oko*. Đokića se ipak više sjećam kao autora. Sjećam se da je imao jednu vrlo dobru priču u kojoj je ideja bila da moraš biti brži od svjetla da bi dobio brod brži od svjetla. Što se tiče Bobana (Kneževića, op.ur.), on je poslu pristupio vrlo profesionalno, a kao osoba mislim da je vrlo pošten i s njim je sve O.K. i ja se nadam da on još uvijek drži svoj biznis, iako je sada zbog manjeg tržišta svima teže. Krsto i ja smo imali privatnu suradnju nakon mojeg odlaska u

Kanadu, jer je on vršio jezičku korekturu moga romana *Macje oko* i tu je napravio posao iznad svakog očekivanja, jer se nije ograničio samo na jezik nego je čak i korigirao neke moje previde iz astronomije, a dao mi je i vrlo dobru i profesionalnu kritiku koju se nijedan autor ne bi stadio imati na koricama svoje knjige. Recenzenta Košćevića sam nekako ostavio za kraj: on je bio prvi s kojim sam došao u kontakt u vezi mojih priča, ne računajući, naravno, urednika Jurkovića. Njegova profesija je inače likovna umjetnost, ali je bio veliki ljubitelj SF-a, a recenziranju je pristupao vrlo ozbiljno, neopterećeno i pošteno. Popio sam s njime nekoliko puta kavu na Katarinskom trgu u Gornjem gradu, dok je bio direktor Galerija grada Zagreba, ali, na žalost, prije dvije godine on je otišao u penziju. Izgleda da stara garda polako odlazi...

Kakav je bio vaš rad u Kanadi? Jeste li nešto objavili na engleskom?

Ja moram reći da sam prije svega bio jako razočaran statusom SF-a u Kanadi. Bio sam u kontaktu s nekim, čak i vrlo jakim imenima ovdašnjeg SF-a i vidio sam da je Kanada jako zasjenjena Amerikom, ekonomski, ali i psihički. Honorari autorima su ponižavajuće niski, a profesionalni prijevod priče bio bi više nego deset puta skuplji od honorara za tu priču i to bi bio vrlo skupi hobи. Osim toga, morao sam se profesionalno razviti i u svojoj profesiji i to je trajalo nekoliko godina, a traje još i danas, pa sam zapravo potpuno zanemario pisanje. Pa ipak, čini mi se da će pisanju posvetiti

određeno vrijeme u budućnosti, no o tome još nemam čvrste planove.

Kakve su konvencije i fandomi u Kanadi? Kako kanadski SF prati svjetski SF?

Konvencije postoje i nisu uvijek u Torontu, a ono što živi su privatna druženja, *parties* po privatnim stanovima i kućama. Psihologija pregalaca SF-a i njihov psihički kut prema realnosti su potpuno isti kao i u Hrvatskoj, a mogu reći da je s obzirom na broj stanovnika, dakle relativno gledano, SF u Hrvatskoj napredniji nego u Kanadi. Vi ste, vidim, izdali vrlo lijepo tvrdo ukoričene knjige koje rijetko tko ovdje u Kanadi može izdati, jer je sve jeftini *paperback*. Pa ipak, nije ni Kanada tako bespomoćna, ovdje je težište, naime, na vizualnom aspektu umjetnosti, pa se na pr. isplati pisati scenarije za filmove, ali tu je konkurenca ogromna, postoje biblioteke scenarija i tu nema mjesta hobistima. To je profesija kojom se mora baviti 24 sata na dan ili odustati.

Na čemu trenutačno radite?

O SF-u sam ponovo počeo razmišljati tek prije tri-četiri godine, za prvi deset godina potpuno sam ga zaboravio. Imao sam, dakle, veliku pauzu po dolasku u Kanadu, ali sam uvijek svoje ideje pribilježivao na papir. Za sada imam koncepte za oko petnaestak priča koje bih trebao napisati, a ne mogu, jer za pisanje treba određen mir i opuštanje koje ovdje naprosto nemam, jer treba i raditi, a radim kao inspektor u QC (*quality control*) departmentu jedne firme, na poslu koji je odgovoran i koji se općenito smatra dosta

stressful. Imam i gotove sinopsise za dva romana, jedan od njih je proširena tema priče *FOMBOS, dar zvijezda*, a drugi također tretira specifičnu kataklizmu planeta o kojoj, međutim, sada ne bih želio govoriti. Ono na čemu tu i tamo radim je četvrta zbirka priča, a radni naslov te zbirke je prema jednoj priči koja se zove *Kanadska snježna noć*. Biti u Kanadi, međutim, znači ogromnu informacijsku prednost, jer ovdje postoji mnogo materijala o životu ljudi u različitim epohama i oni su lako dobavljeni. Upravo proučavam svakodnevni život ljudi prije srednjeg vijeka za jednu priču čija je radnja smještena u anglo-sasko doba u Engleskoj, dakle to je na kraju kolonizacije Sasa iz sjeverne Njemačke negdje do 12. stoljeća, i koja će se zвати *Grbovi, grobovi, gromovi i bogovi*.

Namjeravate li izdavati dalje i kako?

Gledajte, stvari se temeljito mijenjaju u konceptu izdavaštva. Prije je bilo važno tko kome izdaje knjigu, jer pisci nisu imali tu tehničku moć, a i izdavačke kuće imale su priličan ugled jer su se držale stručnih kriterija vrijednosti i imale stručne ljude koji su znali procijeniti vrijednost djela. Danas, s jedne strane, imate hiperplaziju tehničkih pomagala i mnoštvo malih štamparija tako da svatko može sam sebi štampati tisuću-dvije knjige, koliko eventualno može proći na Hrvatskom tržištu, a s druge strane mnoge izdavačke kuće ili nemaju dovoljno stručne ljude za izbor knjiga ili rade na principu "usluga za uslugu", pogotovo one koje dobivaju državne dotacije. Ja sam osobno dao rukopis svojega romana

Macje oko - za koji imam odlične kritike od jednog profesora hrvatskog jezika na sveučilištu u Waterloou, a također i od dva poznata hrvatska stručnjaka i ljubitelja naučne fantastike koje sam spomenuo ranije, u jednu poznatu izdavačku kuću u Zagrebu, no nakon negdje šest mjeseci dobio sam odgovor da oni knjigu ne mogu objaviti. Nikakvog razloga, nikakvog obrazloženja, nikakvo ime književnog kritičara koji bi pod svojim punim imenom i prezimenom mogao reći da roman ne valja, ništa. Kada sam upitao za ime kritičara koji je roman odbio, rečeno mi je da je politika kuće takva da se imena njihovih internih recenzentata ne odaju (?!). Jednom riječju, imate sistem u kojem ljudi bez imena djeluju iz potaje, a tu onda nikako ne može biti ni etike ni časti ni profesionalnosti. Mislim da nijedan pisac ne bi trebao da se tako ponižava, da uopće kontaktira s nevidljivima i da mu takvi određuju vrijednost. Ja osobno mogu izdati svoje knjige u vlastitom izdanju i to bi bio moj savjet svakom piscu i uopće umjetniku. Trebaju nam samo stručni ljudi koji će pod svojim punim imenom, prezimenom i ugledom procijeniti knjigu, jer je psihologija kritičara definitivno drugačija nego psihologija pisca, i ta kritika bi razumno trebala biti neki garant vrijednosti djela. Do te točke može i mora ići autor, a dalje ostaje stvar na čitateljima, hoće li ga prihvati ili ne.

Što biste nam mogli reći za kraj?

U svakom bavljenju postoje različite struje i njihovo ujedinjenje je moguće samo ako one poštuju jedinstvene kriterije

vrijednosti, jer inače nemate borbu mišljenja, nego borbu osoba. Mislim da se, koliko ja vidim stvari ovdje izvana, morate možda bolje organizirati jer je sve stvar organizacije. Morate vidjeti s kojima resursima raspolažete i postaviti krajnje ciljeve, pa makar i nerealne, jer je najvažnije ići u pravom smjeru, a koliko ćete postići, to uvijek ionako ovisi o nizu okolnosti. Ne trebate imati nikakve kompleksne prema strancima, jer tu zaostalu psihologiju podatnosti šire oni koji ništa ne mogu da stvaraju ni da daju, pa podsvjesno žele uništiti one koji nešto stvaraju, jer im je to jedini način da dođu do izražaja. Morate eliminirati nedozrelu psihologiju nadmetanja koja je u moje vrijeme bila vrlo prisutna u SFeri da su to primijetili čak i neki ljudi izvana, i umjesto nje razviti kolektivnu psihologiju međusobne zainteresiranosti i druženja. Morate paziti da ne utonete u žablje perspektive SF-a, a i realnosti općenito, nego da uvijek imate obzor nad totalitetom. Trebate biti svjesni da je SF, htio to netko ili ne, književnost budućnosti jer promatra svijet s viših i generaliziranjih aspekata, a to je naprosto zato jer ju pišu ljudi različiti od onih koji pišu intrigantsku (ne intrigantnu) književnost za široko pučanstvo. Isto tako ne treba govoriti o nekoj "staroj gardi", mada sam i ja spomenuo taj izraz, jer se generacije ne izmjenjuju digitalno, nego kontinuirano, kao glumci na pozornici historije.

U svakom slučaju želim vam puno uspjeha u radu i zahvaljujem vam na ovom razgovoru.

Hvala Vama!

Branko Pihač

NOTTURNO (ulomak romana) Glava XVII

"Svemir se ne dijeli na Život i Smrt, nego na Postojanje i NePostojanje... Smrt je voda, a Život je njezina boja. Život je samo iluzija koja nas održava u kretanju. Ali i Smrt je iluzija... Zato sloboda svijesti mora biti jača od straha od Smrti. Jakost Života srazmjerna je jakosti Spoznaje i kad dođe trenutak Velikog Samoprepoznanja malo će se prepoznati u velikome, a veliko će se prepoznati u malome. Zbog toga će vječno živjeti onaj tko je spoznao Istину, a Smrt može pobijediti samo onaj tko u nju ne vjeruje. Vječni je Amun koji je Svijest, Izvor, Vrijeme i Istina."

*Lorgan Kondor Senia, dostojanstvenik I reda Hrama Spoznaje
(3690/IX - 3768/II G. po Osnivanju)
(Fragmenti natpisa u unutrašnjem foajeu Hrama)*

Nakon nepunog sata leta stigao je nad Grad. Nalazište je bilo pusto i opazio je jedino reflektore robomata koji su tumarali okolo i radili svoje uobičajene poslove. Radili su, kao i obično, i te noći jer je boravak na planetu Alfa Lava IV bio

preskup da bi se mogao dopustiti luksuz da se to vrijeme maksimalno ne iskoristi.

Sletio je na omanju uščuvanu terasu na rubu očišćene zone s koje se pružao širok vidik na cijeli očišćeni dio Grada i velik dio netretiranog područja. Nebo je bilo duboko i bistro s tek tu i tamo ponekim altokumulusom obasjanim jasnožutom mjesecinom.

Kratko je naredio robotu da postavi zvučnike. Kao i uvijek, robot je bespogovorno poslušao i odmah iz letjelice počeo iznositi pakete s elektrostatičkim zvučnim pločama. Dok je on to radio, Meytens je programirao letjelicu da se sama vrati u bazu. Kad je završio, mirno je izišao iz kabine i bez suvišnih pokreta aktivirao programator leta.

Neko se vrijeme nije događalo ništa, a onda se lebdjelica polako uzdigla s tla, okrenula u zadnom smjeru i bešumno kliznula u plavetni prostor iznad Grada. S nekom tugom gledao je Meytens za njom sve dok se nije pretvorila u malu točkicu koju je ubrzo progutao nebeski sutan, a onda je polako, kao u nekom snu, priključio kompjutorsku memoriju s obrađenim zapisima Arheanske muzike na sintesizer.

Osvrnuo se: na rubu terase još su se mjestimično zadržali ostaci kamene ograde, a s terase vodilo je prema gradskim ulicama široko i plitko stubište na čijim su se rubovima još uvijek ponegdje očuvali stupovi davnih lanterni. Stubište je vodilo do široke avenije na kojoj su pravilni nizovi zemljanih otoka omeđenih kamenim prstenovima svjedočili o postojanju urednih drvoreda, a avenija je vodila do poznatog trga sa zagonetnim piramidalnim ulazima u podzemlje. U blizini je bio Lidijin grob a nedaleko od njega, na svojem pijedestalu strave i užasa, kočila se ukleta građevina sa svojom strašnom tajnom, sada još strašnijom nego prije dok o njoj još nisu ništa znali.

Sišao je do ulice na kojoj su se prepoznavali tragovi pruge nekadašnjeg gradskog vlaka i pošao za njima. Na susjednoj terasi video je robota koji se udaljavao u namjeri da postavi zvučnike na što veću udaljenost. Na mnogim mjestima uleknulo se tlo pod teretom ruševina i iz nastalih uvalina izbjiali su grumeni poznate vlasaste travuljine, stručci purpurne paprati i bezoblične mekušaste naslage gljiva.

Prolazio je pored ostataka višekatnog trapezoidnog vodoskoka kad su odjeknuli prvi tonovi. Tri snažna, odsječna akorda praćena raskošnom orkestracijom nagovijestila su početak drevne Arheanske koračnice i nakon njih uslijedila je ponosna ritmička arija poletnih i kristalno jasnih muzičkih sekvenci. Zastao je, zapanjen i zatečen njezinim poletom i snagom. Čuo ju

je svojevremeno i u brodu, ali ono što je osjećao slušajući je tu, na samom izvorištu Arheanske civilizacije, bilo je u tolikoj mjeri potpunije i jače da ono slušanje u brodu zaista nije moglo biti ništa više od jednog suhoparnog akustičkog kompjutorskog izvještaja.

Simfonijska koračnica razljevala se s terase poput romoničnog srebrnastog vodopada, veličanstvena, nesputana i autentična, preplavljalala ga raspojasanim zanosom i budila u njemu neko praiskonsko prepoznavanje. Bubnjevi uvođenja povukli su se u duboku pratnju kao postojana straža njezinog najintimnijeg ustrojstva, ali početni krešendo nije jenjavao i iz njezinih diferenciranih međuslojeva izvijale su se u valovima nestvarne, vilinske melodije kao iz magičnog životvornog vrela, salijetale ga i raspršivale se među odsutnim zidinama, te se stapale s modrinom tople ljetne noći na Plavom planetu.

Pošao je naprijed i pored njega počeli su promicati zidovi s ostacima balustrada, dvorednih trijemova, velikih prozora i smjelih arkada. Arheanska glazba pratila ga je u stopu, a melodije su izvirale neumorno i u jarosnim, silovitim kanonadama, kao da iz nepojmljivih dubina samog Postojanja žele doseći beskonačnosti ili nadoknaditi tisućljeća izgubljenog vremena dok su kao beživotni zapisi ležale u tajnovitom Arheanskom kristalu. Bila je to muzika energična, pravilna, dosljedna i potpuna. Možda na mahove drska, samodopadljiva i

samodovoljna, ali uвijek neuhvatljivom sponom vezana za svoju najintimniju bit koja joj je i davala toliku snagu: da i u svojim najrazuzdanijim akordima priznaje veliku i neumitnu istinu, istinu o ciklusima, konačnosti, smrti i ponovnom rađanju.

Jednom odsvirane sekvene često bi se u drugoj izvedbi znale naglo prekinuti, nagoneći Meytensov svijest da ih u sebi sama dovrši i uvlačile ga na taj način u svoju lepršavu igru u kojoj nije ni želio ni mogao ne sudjelovati. Bila je to opijajuća muzika, muzika nevine obijesti, slobodna i pobjednička. A ponekad bi čitava složena kompozicija nenadano zastala kao zahuktala neman, tjerajući ga da je na trenutak iščekuje te ga prisiljavala da je još jače prihvati kad se napokon pojavi. Poigravala se s njime kao probuđena, živa duša Grada te nakon nekog vremena Meytens - usprkos svim logičkim argumentima koji su govorili suprotno - nije više bio siguran u to da je već negdje davno prije nije bio čuo. Čak štoviše, u jednom momentu mu se učinilo da ju je čuo prije nego što je čuo bilo što drugo, u nekom uzvišenom i imaginarnom vremenu u kojem su se njegova svijest i njegovo sjećanje tek radali iz mrtve materije, na samoj granici između Živog i Neživog...

Dostojanstveni finale u ritmičkoj progresiji dopratio ga je do kružnog trga na kojemu su dominirali piramidalni tornjevi i na njegovoju južnoj strani bljedunjavu svjetlo dvaju mjeseca Plavog planeta, Runa i Vora nijemo je osvjetljavalo čudovišno puste

ulice. Bešćutni otvori u zidovima izljevali su na njih avetenjsku, hladnu tminu dovedenu iz svojih mrtvih i odavno ugaslih utroba i ta se tmina raspadala na svjetlucajućim zrncima finog pijeska koji je u tankom sloju još uвijek mjestimice pokrivaо očišćeni dio nalazišta.

Stigao je i do močvare. Tu se obalna linija protezala duž potopljene glavne aleje, elegantno opkoljavajući tihe ruševine utonule u žitki mulj, te zamirala u zagasitim čestarima područja koje nije bilo tretirano. Nepomična i uljasta površina močvare činila se kao golema uglačana bakarno crvena ploča, širila se daleko prema jugu i nad njom vladala je savršena tišina, baš kao da je gluho nebo iznad nje privodi iz samog kozmičkog beskraja...

Pa ipak, po noći se Grad nije doimao tako beživotan kao po danu. Bilo je nešto iskonsko u toj tišini koja se nadvijala nad Gradom te se činilo da je noć odmor od mrtvog dana, kao vrijeme koje se ne računa. Po svojoj beživotnosti noći su bile sličnije njegovim davnim noćima nego što su dani bili slični njegovim davnim danima i Meytensu se učini da se Grad noćima budi i vraća natrag vremenu svog prohujalog života.

Polako se stao vraćati prema gradskom središtu. Znao je da je htio obići i Lidijin grob, ali više nije osjećao potrebu za time. Jer, u ovom vremenu na osami zbijanja, gdje se ništa nije događalo i gdje je Bivanje možda bilo Bitku najbliže, u ovoj i

svim budućim kristalno plavim noćima na Plavom planetu i Lidija je pripadala Gradu. A nad tim Gradom, kao jedinstveni nadgrobni spomenik nadvijala se ukleta građevina čiju je tajnu otkrio u zamjenu za svoj život. Sablasno se bjelasala na svojoj terasi kao da ne pripada ovom svijetu neminovnog i bezglasnog propadanja, kao da mu je dodana kao neki mistični balans s vlastitim porijeklom i vlastitom misijom. Neprirodno sjajna, činila se kao obasjana nekom satanskom svjetlošću i doimala se kao plavičasta utvara na pozornici groteske i prikrivenog užasa.

A onda su se ponovo začuli tonovi Arheanske glazbe. Ovaj put ona je bila nešto drugačija, prozračna poput ljetnog predvečerja, laka i zanosna. Lepršave sekvene ispreplitale su se međusobno kao u čarobnom plesu, prilazile mu i odmicale od njega kao da ga ispituju ili zadiraju i pridonosile mu buđenje proljeća, mir ljetne promenade i miris jesenjeg lišća. Govorile su o čistoći, o profinjenosti i nježnosti, o vjernosti i sjeti. Prošao je pored velikog kružnog paviljona kao da on nije bio u ruševinama i kao da oko njega ponovo šume krošnje plavetnih drvoreda, obasjane svjetлом iz visokih lanterni na početku noći. A Arheanska glazba i dalje je navirala u valovima, odmjereno i otmjeno u postojanom i elegantnom tro-četvrtinskom taktu. Poneki višeslojni krešendo zaustavio bi razigranu melodiju kao da je na nešto podsjeti ili opomene, a onda bi je otpustio i

ona bi se izvila u prostor još radosnije i poletnije nego prije, pozivajući neprolazni arhetip vječne mladosti.

Prolazio je kao zakašnjeli noćni šetač trgom u kojem su se razbijene kamene gromade oko njega pretvorile u prazne klupe u parku, u kojem su bezoblične ruševine postale gradilišta budućih palača, a poneko suho drvo među zidištima drvo koje u zimskom zatišju čeka na proljeće. A kroz zvukove glazbe počeli su se probijati i šumovi gradske vreve, glasovi svakodnevne žurbe i večernji šapati puni ustreptalih predanja, radosni dječji kliktaji praćeni dalekim zvucima Arheanskog gonga koji je označavao ponoć ili podne, a prepoznao je i štropot kiše na gradskom pločniku, pisak jutarnjeg vlaka i prodorno trubljenje duboke sirene broda koji je cijelom Gradu navještavao svoj dolazak u davnu riječnu luku.

Povratak mu se činio mnogo kraćim nego silazak. Uspinjao se prostranim stubama odmoreniji nego što je bio kad je silazio među ruševine i činilo mu se kao da izlazi iz nekog drugog vremena, iz vremena koje je na ovim prostorima stvarnije nego sadašnjost i jače od vremena koje je on donio sa sobom. Glazba kojoj je dolazio u susret i dalje je bila lucidna, neuhvatljiva, čas bliska, čas daleka, a ipak uvijek jednako postojana i dosljedna.

Jer - sada je to znao - usprkos svojoj snazi i krepkosti, bila je to otužna muzika, tek nemoćni zaziv konačnog ljudskog bića

vlastitoj sudbini, možda prijekor, prkos ili bijeg i Meytens je shvatio da u toj sveprisutnoj ritmičkoj pravilnosti kojom je bila prožeta zapravo kuca ljudsko srce, ljudsko srce koje svojim kucanjem kao sat označava neumitnu prolaznost ljudskog bića u Vremenu...

Na terasi ga je dočekao robot. Malo žuto svjetlo na vrhu njegovog antropomorfnog kućišta ravnomjerno je pulsiralo, signalizirajući da nema nikakve opasnosti, da je sve u redu i da je spreman izvršiti svako njegovo naređenje.

Koncertna simfonija završila je s nekoliko prodornih disonanci u brilljantnom sazvučju i činilo se kao da upravo taj njezin završetak opredmećuje njezinu bit koja je u njoj bila sadržana već od njezinih početnih taktova i Meytens osjeti iznenadnu potištenost. U trenu, shvatio je da zapravo ničeg nema: gradske ruševine obične su gromade kamenja, dolje je mukla, ustajala i posve mrtva voda zamrlog riječnog rukavca nad čijom tek bezimenom površinom odjekuje metalno hladan sjaj dvaju dalekih i posve stranih nezemaljskih mjeseca, a ovdje jedna elektronička naprava sintetizira sinusne forme koje zapravo ne znače baš ništa i jedino što je u svemu tome živo, to je on sam, njegova vlastita svijest i zaustavljena sjećanja na Lidiju u njoj kao mrtva straža.

Pao mu je na pamet drevni Arheanski zapis o tome da na kraju ostaje samo muzika. Jer, prema tom zapisu, na kraju je

moralo ostati isto ono što je bilo i na početku, ali Meytens nije želio prihvati tu činjenicu. Jer, ona je obezvređivala ono što je bilo u sredini, a što je bilo najvrednije: Život i Grad.

"Na kraju ostaje Grad. Grad koji i dalje živi u jednom drugom prostoru i vremenu...", zaključio je i ništa se u njemu nije protivilo tom zaključku.

Mirno je sjeo na kamenu klupu i zagledao se u daljinu. Nije se pomaknuo ni kad se iz zvučnika ponovo začula Arheanska glazba. Opet kao i prije, slobodna, nesputana, samovoljna i pomalo bezobzirna, iskrena ali nedostupna, vjerna jedino sebi i svojem unutrašnjem ustrojstvu. Praćena kao i prije ritmičkim akordima koji su, kao glasnici iz dubokih domena Kozmičke Prasvijesti, skandirali neumitno protjecanje vremena i ljudsku prolaznost u vedru noć nad minulim gradom.

A robot je i dalje stajao pored obližnjeg zida i njegovo malo žuto svjetlo neumorno je žmirkalo. Nije se pomaknuo ni kad se radio prijemnik na Meytensovoj narukvici javio kratkim i oštrim zujanjem, ni kad je nakon nekoliko sati sintesajzer počeo signalizirati kraj izvedbe.

Ostao je nepomičan, jer više nije bilo nikoga tko bi mu naredio da bilo što učini.

(Kraj poglavlja)

Kina vrte, Čubi recenzira

KVČR #23:

POVRATAK ČOVJEKA U KARIRANOJ KOŠULJI II.

Piše: Aleksandar Žiljak

Dodir

Evo još malo Azije. Ovaj put to je film *Dodir* (*The Touch*), kojeg je režirao Peter Pau. Radi se o nečemu što bi se najbolje dalo opisati kao hibrid između *Indiana Jonesa* i *Tomb Raidera*, ali na kineski način. I to, mora se priznati, Kinezi znadu sasvim fino skuhati, barem ako nismo pretjerano zahtjevni.

Priča se vrti oko Sharire, relikvije koja sadrži čistu esenciju nekog budističkog sveca, pokojnog tamo negdje od 13. stoljeća. Do Sharire, izvora velikih moći koje nikako ne smiju pasti u ruke zlikovaca, vodi nekoliko predmeta-ključeva, među ostalim Srce Dun Huanga, nekoliko spisa i tako redom. Skrivena pred osvajačima, Sharira je smještena u nekoj velikoj pećini, prepunoj smrtonosnih klopki, i do nje se može doći samo opasnim akrobatskim vještinama. Da bi se do nje jednog dana ipak *moglo* doći, budistički su redovnici odabrali jednu obitelj, u kojoj su potrebne vještine prenošene 700 godina, s naraštaja na naraštaj.

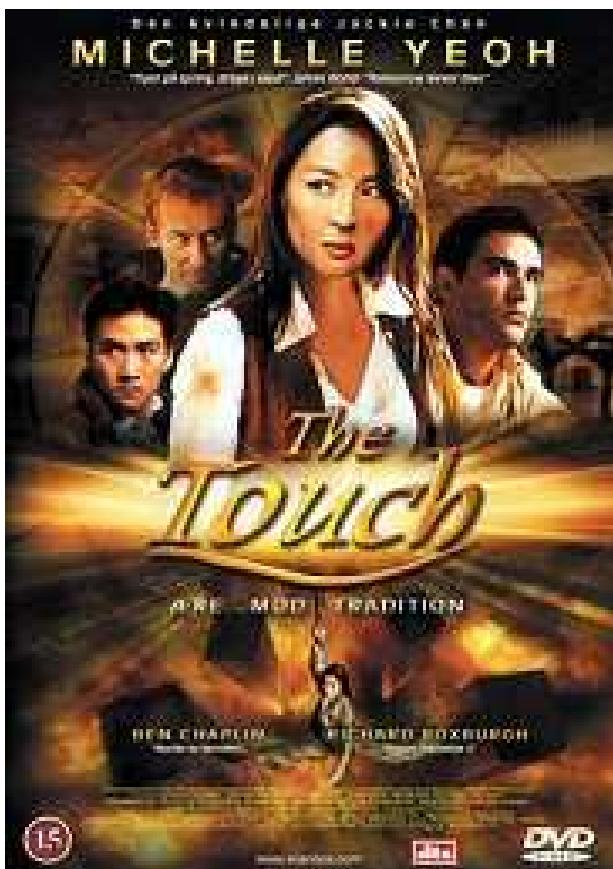
Vrijeme današnje. Yin (Michelle Yeoh) i njezin mlađi brat Tong su slavni akrobatski par, koji svoje vještine demonstrira (a gdje drugdje?) u cirkusu. Sama Yin u legendu o Shariri baš i ne vjeruje, iako joj je pokojni otac njom uši probio. Tong, s druge strane, kao dvadesetogodišnjak, sve teže podnosi biti u sjeni starije sestre.

Na drugom kraju grada, bogati kolekcionar Karl (Richard Roxburgh), na svojem putu do absolutne moći, upravo se dokopao Srca Dun Huang-a. Izvršitelj je bio Eric (Ben Chaplin), siroče i ulični lopov, koji je rastao zajedno s Yin i Tongom, a onda naprasno otišao i od tada svoja akrobatska umijeća koristi za spektakularne krađe umjetnina. Karl je vrlo opasan čovjek, ubija a da ne trepne, i Eric - koji za razliku od Yin vjeruje u legendu o Shariri - već sljedeće noći ukrade Srce koje mu je predao. Sa Srcem odlazi k Yin, i uskoro je čitava obitelj uvučena u bjesomučnu potjeru za zagonetnom Sharicom.

Točno, ovakvih smo se priča već nagledali. Međutim, ako se to dobro izvede, onda uvijek pali. Posebno kad glumci

uspijevaju stvar držati na visini. Osobito to važi za Michelle Yeoh, zvijezdu honkonških akcića koju zapadna *mainstream* publika možda najviše pamti po *Tigru i zmaju*, *Sjećanjima jedne gejše* (Što sam bojkotirao iz principa: daleko od toga da imam išta protiv ijedne od tri ženske zvijezde tog filma, baš nasuprot ☺, ali samo američkim krenimima može pasti na pamet da im Kineskinje utjelovljuju Japanke.) i kao Brosnanovu partnericu u *Sutra nikad ne umire*. Michelle Yeoh definitivno u jednoj osobi kombinira fizičku spremnost (poznata po tome da dobar dio svojih kaskaderskih točki radi sama), znanje borilačkih vještina, solidan glumački raspon, smisao za humor i općenito izgled nekoga u koga se čovjek uvijek može pouzdati. Kako je u ovom filmu i koproducentica i jedna od potpisnica priče/scenarija, možda će se u budućnosti isprofilirati i kao zrelija autorica. Ako ništa drugo, lakše se u takvom filmu vežete za nju nego, recimo, za Angelinu Jolie u sličnoj ulozi Lare Croft.

Naravno, kako to kod Kineza obično biva, film se može pohvaliti i atraktivnim pustinjskim i tibetanskim lokacijama, čak i uvidom u onu većinsku, siromašniju Kinu,

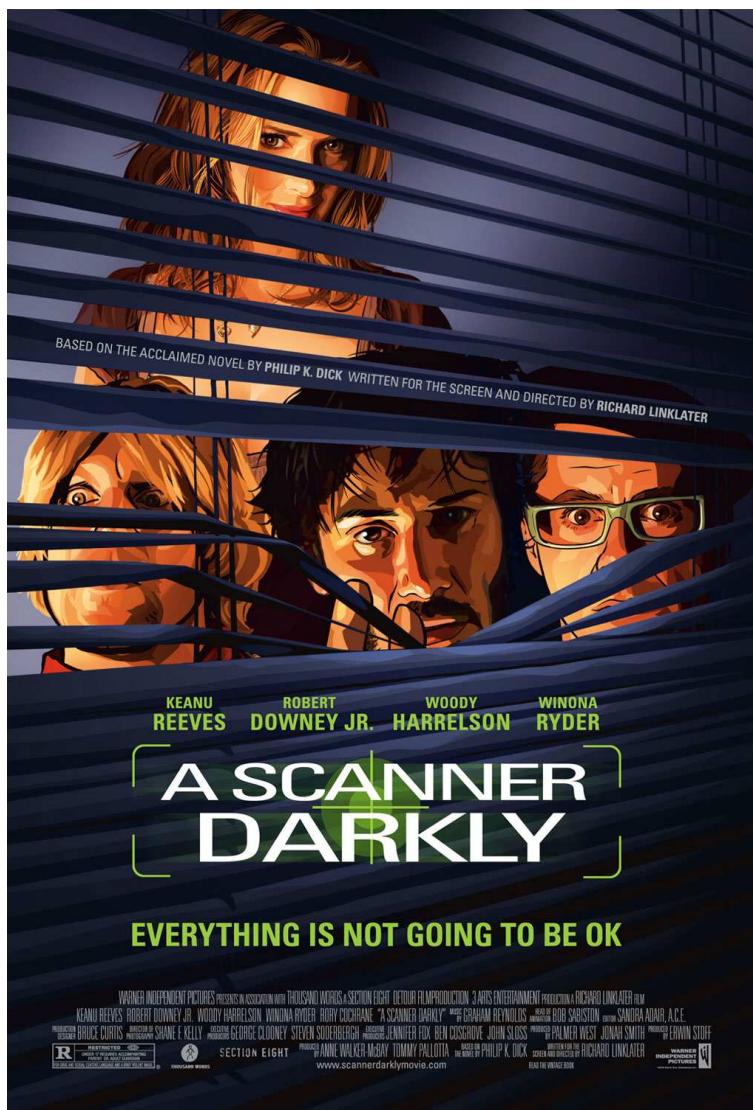
daleko od pozapadnjih metropola: rasklimani pokvareni vlak, još rasklimaniji auto, jadno selo u koje naši junaci stižu tražeći Shariru, ljudi odjeveni u plave radničke kute, čisto da čovjeka podsjeti na stara dobra vremena. Može se prigovoriti da film malo pada pred kraj, u spektakularnoj sceni obračuna, koja je zahtijevala CGI bolje kvalitete od onog koji je bio dostupan. Ali, sve u svemu, ako neke stvari oprostimo, te ako smo fanovi dotičnog podžanra i glumice, onda je *Pogled iznenadujuće* zabavan film.

Da je Michelle Yeoh u stanju samom svojom pojавom držati i slabije filmove na površini, pokazuje *Srebrni sokol*, još jedna njezina produkcija koju ovaj put potpisuje Jingle Ma. Ovdje je ona bogata nasljednica Lulu Wong a.k.a. Srebrni sokol, maskirani borac protiv zločina. Priča je futuristička, vrti se oko novog sustava mobilne komunikacije, sparenog s osobnim računalom, pomoću kojeg se mogu ljudima usadivati i podsvjesne poruke. Preporučam prvenstveno za mlađu publiku, da ne kažem djecu, kojoj je ovaj stripovski film, prema svemu sudeći, i namijenjen.

Replikator

O našim filmskim prevoditeljima uglavnom više ne vrijedi trošiti riječi. Jednostavno se ne isplati gubiti vrijeme na analizu misaonih (hm?) procesa kojima je naslov *A Scanner Darkly* postao *Replikator*. Bilo kako bilo, ekranizacija jednog od najpoznatijih romana Philipa K. Dicka (koji je u zadnjih dvadeset i pet godina, od *Bladerunnera*, najekraniziraniji SF pisac uopće, iako su rezultati znali oscilirati) pojavila se i na našim DVD-ima.

Film je u suštini priča o nekoliko prijatelja, ovisnika o drogi Supstanca D. i sitnih dilera, koji u prljavoj i zapuštenoj kući u predgrađu, vjerojatno nekom reliktu američkog sna, manje-više sistematski odlaze u qurac, filozofiraju o smislu života, haluciniraju i istjeruju svoje paranoidne strahove od sveprisutne vlasti, što nesmiljeno uhodi sve i svakoga, a bogami, hoće ljude i mrak progutati. Nekoliko života iz kalifornijskog

velegradskog predgrađa bačenih u vjetar, rekli bismo.

Međutim, sveopća paranoja, iako inducirana drogom, nije u ovom slučaju nimalo neopravdana. Jedan od petro prijatelja zapravo je infiltrirani policijski agent, koji pokušava odozdo doći do krupnijih riba u lancu distribucije opasne droge. Pri tome neizbjježno i sam malo po malo postaje ovisnik, pa se i njegov život

raspada, baš kao i njegov um, i tragični je svršetak u umobolnici nemoviran. Ali, kako to kod Dicka obično biva, stvari nikad i nikako nisu onakve kakvima se čine i slijedi obrat kome kumuje neu-moljiva policijska država...

Film je zanimljiv prije svega po specifičnoj tehnici koju koristi. Naime, u pitanju je animirani film, rađen već dobro poznatom tehnikom rotoskopije, u kojoj se animirani lik crta

na projiciranoj slici snimljenog glumca ili glumice. Iako je neki animacijski čistunci smatraju podvaljivanjem bubrega pod muda, ta se tehnika vuče još od Fleischera i

Disneya, pa preko Bakshija, a sad ju je režiser Richard Linklater samo kompjuterizirao. Rezultat dugačke postprodukциje je vizualno impresivan i mislim da je jedan od jakih pomoćnih faktora da se preko sat i pol epizodične paranoje i nafiksanih trabunjanja bez nekog pravog zapleta uopće dade gledati. Tu su i solidni glumci (Keanu Reeves, Robert Downey Jr., Woody Harrelson, Winona Ryder i Rory Cochrane), od kojih neki imaju itekako iskustva s drogama - primjerice, Downey je, čini mi se, sjedio u buksi, a i Winoni je malo falilo.

Iako film definitivno ostavlja vrlo opori okus i dobro je napravljen, nisam siguran da je nešto što će se učestalo vraćati u *player*, barem što se mene tiče. To definitivno znači da se ne radi o brzoj zabavi, što je svakako plus, ali isto tako i da je u pitanju dosta zamoran film o likovima za koje se dosta teško vezati i s njima se identificirati. U svakom slučaju, sugeriram još i dodatke na DVD-u, jer sadrže možda desetak minuta Dickovog intervjeta/izlaganja na nekoj francuskoj konvenciji. Tek toliko, da vidite što je sve čovjek brijao. S druge strane, ne bih stavio ruku u vatru da nije imao pravo...

Boll boli!

Uwe Boll, za one koji nikad nisu za njega čuli, jest njemački režiser kome su mnogi kritičari uvalili titulu što ju je

onomad ponosno nosio Ed Wood, dakle najgoreg režisera u povijesti. Po mojoj mišljenju, sasvim neopravdano!

Jer, kad čovjek pogleda njegova dva filma, *Alone in the Dark* i *Bloodrayne*, oba po video-igramu, onda se zapitate po čemu je on gori od, recimo, sličnih adaptacija kojima nas je častio Paul Anderson, o manje uspješnim imitatorima da i ne govorim.

U *Alone in the Dark*, kopanje po nekim starim predkolumbovskim arheološkim nalazištima na svjetlo dana (odnosno, u tamu noći) izbacuje nekakvu prastaru rasu čudovišta, s preočitim gigerovskim uzorima, koja se spremaju ponovno zagospodariti svijetom. Na putu su im vladina supertajna agencija, poprilično naoružana i opremljena (oklop, jurišni helikopteri, sateliti), jedan buntovni istražitelj paranormalnih pojava (Christian Slater - *big gun*) i mlada antropologinja (Tara Raid - *big gun i big boobies*).

U *Bloodrayne*, naslovna poluvampirica - Kristanna Loken, od koje ne očekujemo ništa više od *atributa* i to, manje-više i dobijemo - ustaje u pobuni protiv gospodara svih vampira - Ben Kingsley, kome bi trebalo zaprijetiti oduzimanjem plemićke titule ako ne bude pažljivije birao uloge. Pri tome se udružuje s tajnom organizacijom koja se bori protiv vampira generalno, a koju predvode Michael Madsen, čija filmografija oscilira između sad već klasičnih Tarantinovih filmova i čistog žnj-smeća, i Michelle Rodriguez, koja

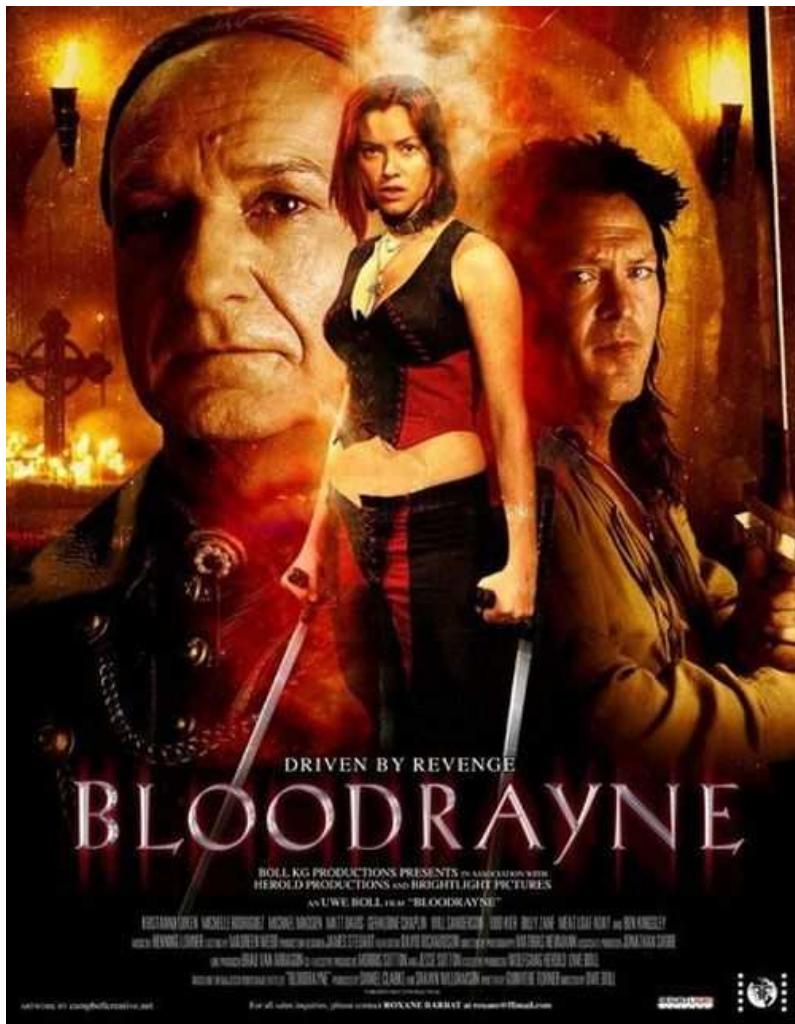
se već više puta okušala u ulozi prgavih akcijskih junakinja.

Da, u oba se filma vidi *Playstation* (ili koja već platforma) porijeklo scenarija.

Hvala bogu, od adaptacija kompjuterskih igrica ja definitivno ne očekujem do li minimalni nivo suvislosti. A Boll ga sasvim uspješno postiže, održava i čak se umije malo i izdići. Da, u scenarijima mu ima rupa i neobjasnjenih stvari, npr. nekakva mutna crkvena politika u *Bloodrayne*. Da, originalnosti nema ni u tra-govima.

Ima čak i gluposti. Mislim, cura koja se u Rumunjskoj prije par stotina godina šetala okolo u tjesnim kožnim hlačicama je riskirala redaljku i lomaču, ne nužno tim redoslijedom. Da, imaju pravo oni koji kažu da Boll ne zna režirati dijaloške sekvence. Recimo da to radi onako, ofrle, tek toliko jer se mora. Baca on i likove u vjetar: neki samo prodefiliraju, dovoljno da se pomalo i zagrijete za njih (npr. neki od pripadnika i pripadnica tajne službe u *Alone in the Dark*), ali nedovoljno da bi ih Boll dalje razradio i

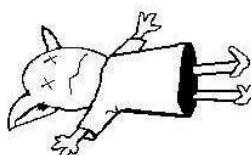
korisno upotrijebio, osim kao topovsko meso. Njega zanima akcija, pucačina ili mahanje mačevima, ukratko koljačina. I to je cilj koji si on postavlja i uspješno pogda.

Koristeći neke specifičnosti njemačkih zakona, po kojima mu, kao njemačkoj produkciji, film praktički plaća država (ako sam dobro shvatio; u međuvremenu su tu nešto mijenjali jer su se švercali američki producenti), Boll je uspio postići solidan tehnički nivo svojih uradaka i u njima skupiti razmjerno poznata glumačka imena, što u

ovakvim filmovima nikako ne može smetati. Ukratko, čovjek zna što hoće, odabirom tema to pošteno iskazuje kao svoj program i onda i postiže. Da je nama jedan takav!

Ne znam je li to bio neki marketinški trik, ali je navodno svoje kritičare izazvao i da se s njim odmjere u ringu. Navodno su loše prošli.

FRED SABERHAGEN 1930. - 2007.

Dana 29. lipnja 2007. godine, nakon duge i teške bolesti, umro je Fred Saberhagen, američki pisac znanstvene fantastike i *fantasyja*. Punim imenom Frederick Thomas Saberhagen, rođen je 18. svibnja 1930. u Chicagu, Illinois, gdje je pohađao srednju školu, a kasnije i koledž. Stupio je u američke Zračne snage 1951., gdje je službovao do 1955. godine, a zatim je radio kao elektronički tehničar za kompaniju Motorola, sve do 1962. godine. Znanstvenu fantastiku počeo je objavljivati početkom šezdesetih godina: prvu priču 1961. u časopisu "Galaxy", dok je prvi roman, *The Golden People*, objavljen 1964. godine. Bio je jednim od urednika *Encyclopaedia Britannica* u razdoblju od 1967. do 1973. godine, napisavši i službeni enciklopedijski članak o znanstvenoj fantastici. Godine 1968. vjenčao se s matematičarkom Joan Dorothy Spicci, s kojom je imao kćer i dva sina. Njegova supruga i sama je spisateljica, objavljajući pod djevojačkim prezimenom. Saberhagen je živio i radio u gradu Albuquerque u saveznoj državi New Mexico, gdje je i umro.

Najpopularnija Saberhagenova serija vjerojatno je ciklus o Berserkerima, ubilačkim strojevima iz dubokog svemira, s kojima čovječanstvo ratuje u nizu priča i romana. Prva knjiga, *Berserker*, objavljena je 1967. godine, dok serijal broji ukupno dvanaest romana i pet zbirki priča, a još tri knjige predstavljaju kombinaciju postojećih romana i priča.

Osim toga, Saberhagen je objavio *fantasy* serijale *Swords*, *Dracula* (nadahnut Vladom Tepešom Drakulom), ciklus *Gods* nadahnut starogrčkom mitologijom, kao i brojne samostojeće znanstvenofantastične i *fantasy* romane, uključujući i dvije kooperacije s Rogerom Zelaznyjem, *Coils* (1981.) i *The Black Throne* (1991.).

Nominiran je za brojne nagrade, a Saberhagenovi radovi su prevedeni na mnoge jezike, uključujući i više priča na hrvatskom, u časopisima "Sirius" i "Futura".

Preporučamo službenu web stranicu Freda Saberhagena:

<http://www.berserker.com>